

JAARVERSLAG 2023

Inhoud

1. Inleiding	3
2. De ontwikkelinstelling MusicalMakers	4
3. Activiteiten	10
4. Educatie	22
5. Publiek	24
6. Organisatie	30
7. Financiën	36

“Musical is voor mij nog steeds de mooiste kunstvorm die er is, omdat het een hele directe, theatrale taal spreekt en daardoor recht in het hart raakt. Het grote publiek dat hierdoor bereikt wordt, bestaat veelal uit niet-hoogopgeleide bezoekers die nauwelijks naar andere voorstellingen gaan, op zoek naar een uitweg uit het huidige felle, dagelijks leven. Musical is een manier om hen met inhoudelijk entertainment te bereiken en echt iets te vertellen, over hoe het met ons en de wereld gesteld is. Dan ontstaat er verbinding in het verlangen naar oplossingen voor onze huidige wereld.”

Ulrike Bürger-Bruijs

1. Inleiding

Vol energie zijn begin 2020 de plannen voor de eerste ontwikkelinstelling voor musical, MusicalMakers, gepresenteerd, niet wetende dat een paar maanden later de theatersector tot stilstand zou komen. Ondanks de groeipijn in de eerste bestaansjaren en de vertraging die daardoor is ontstaan, is 2023 het jaar geweest waarin MusicalMakers met hernieuwde energie de uitgangspunten herformuleerde en door een nieuw artistiek en zakelijk beleid een basis heeft gelegd voor de ontwikkeling van originele Nederlandse musicals en conceptuele, hedendaagse hertalingen van musicalrepertoire. De deuren zijn opengezet, nieuwe partnerschappen zijn aangegaan en met een vernieuwd team is er in 2023 hard gewerkt aan nieuwe concepten en het borgen van al reeds ingezette trajecten. Zo zijn in 2023 nieuwe producties en activiteiten ontwikkeld, zoals de nieuwe musical Cry Me van Eva Line de Boer, de nieuwe dance-driven musical Time Out van Daan Wijnands, de nieuwe conceptmusical De Nieuwe Lichting in samenwerking met Stichting Nanoek en verschillende kennishub- en educatieve activiteiten, zoals de meer dan honderd keer gespeelde, nieuwe middelbare schoolmusical Cirkels van Kiki Jaski en Jan Groenteman.

Om zowel in 2023 als ook in de komende jaren alle ideeën in beweging te brengen en hedendaagse makers en verhalen ruimte, tijd en structuur te bieden, zijn de uitgangspunten en missie & visie aangescherpt en is het artistieke en zakelijke beleid herzien. Ook is MusicalMakers verhuisd van DeLaMar West theater naar een loods in Weesp, waarin letterlijk en figuurlijk meer ruimte is om te experimenteren en te vernieuwen alvorens een stap te zetten naar een theaterzaal. De afgelopen maanden hebben we vaak gehoord dat makers zich vrij voelen om in de huiselijke omgeving bij ons in Weesp een eigen project laagdrempelig te ontwikkelen.

Sindsdien melden zich wekelijks nieuwe makers, gezelschappen, theaters, opleidingen, partners en producenten met plannen en voorstellen voor ontwikkeling en samenwerking. Er is een brede behoefte aan inzicht en ervaring in de specifieke kenmerken, ontwikkelstructuren en maakprocessen van musical en een grote wens om een brede impact met deze kunstvorm te maken bij het beoogde publiek.

Met de aanstelling van ervaren musicalproducent Ulrike Bürger-Bruijs als nieuwe directeur-bestuurder en een hernieuwd team van ervaren leden en jong artistiek en zakelijk talent wil MusicalMakers op deze vruchtbare voedingsbodem ook de komende jaren zorgen voor genrevernieuwing, talentontwikkeling en dienen als kennishub voor makers en partners als ook educatieve activiteiten ontwikkelen voor het publiek van de toekomst.

2. De ontwikkelinstelling MusicalMakers

MusicalMakers is voortgekomen uit de behoefte aan een experimenteerruimte en een humuslaag voor de musical in Nederland, met meer ruimte voor de artistieke vernieuwing en verdieping van het genre, en de ontwikkeling van de talenten die erin werken. De inhoudelijke zeggingskracht van musical die uitdrukt 'hoe het met de mensen, het land en de wereld is gesteld', ontbreekt nagenoeg in Nederland. Hier is het genre overgelaten aan de vrije markt waarvoor investeren in originele nieuwe musicals een groot risico betekent. Daarom worden er vooral kopieën van al bestaande, in het buitenland succesvol gebleken musicals geproduceerd en krijgen nieuwe makers en nieuwe verhalen weinig kansen. De druk op de vrije markt is bovendien toegenomen door de inflatie en het voorzichtiger programmeren van theaters, waardoor ruimte voor experiment en vernieuwing nagenoeg ontbreekt.

Daarbij is musical een zeer complexe kunstvorm waarvan de ontwikkeling veel tijd kost, meer dan de meeste andere podiumkunsten. Bekende titels als West Side Story, Les Misérables en Hamilton deden er zeven jaar over, of zelfs meer, om tot wasdom te komen. Ideeën moeten rijpen; scripts en songs moeten voortdurend worden herschreven en getest. Voor een impactvolle integratie van disciplines is een intensieve samenwerking nodig tussen een groot aantal vakmensen, en ook dat kost tijd.

Deze investeringen lonen de moeite. Want musical is een geweldig platform om sociaalmaatschappelijke onderwerpen bij een breed en divers publiek, op een entertainende manier, onder de aandacht te brengen. Dankzij de rol van muziek, als onderdeel van vertelling en reflectie, raakt musical de bezoeker in hart én hoofd en vergroot ze ons empathisch vermogen. Als het genre wordt ingezet om de verhalen te vertellen die we nog te weinig horen, vanuit nieuwe perspectieven en verrassende vormen, kan musical de verbinding in de samenleving versterken en hoop voor de toekomst geven.

Dankzij de specifieke inhoud en vorm van het genre, is deze relatief jonge kunstvorm in staat gebleken de wereld te veroveren met titels die iedereen kent, ook buiten de sector, zoals West Side Story, Hamilton, The Phantom of the Opera, Les Misérables en The Lion King. Ook in Nederland groeit het publieksbereik van musical nog altijd (bron: DIP trendanalyse seizoen 2022-2023, Inzicht in herstel – herstel in zicht), in tegenstelling tot de publieksaantallen van de meeste andere podiumkunsten. Wij streven voor de komende jaren naar de ontwikkeling van kwalitatief hoogwaardige, eigentijdse, nieuwe Nederlandse musicals met de makers van nu en van morgen, voor een zo breed en divers mogelijk publiek. We willen verhalen ontwikkelen die de thema's van deze tijd behandelen en toegankelijk zijn voor alle Nederlanders. Om dit te verwezenlijken, zijn in 2023 zowel het artistieke als het zakelijke beleid herijkt.

“De Amerikanen hebben de musical uitgevonden. Musical is een manier waarop de Amerikanen uitdrukken hoe het met hen gesteld is, hoe het met het land gesteld is en hoe het met de wereld gesteld is. Dat heb ik daar diep gevoeld en het mooie is dat ze dat ook nog doen in een entertainment vorm. Maar alle goede musicals hebben allemaal iets inhoudelijks, hebben echt iets te vertellen. Je moet het er alleen willen uithalen en je mag niet alleen het ‘screen’ van entertainment er de hele tijd voorhangen als rookgordijn.”

Ivo van Hove, Masterclass MusicalMakers

2.1 Herijking artistiek beleid

Tijdens de herijking van het artistieke beleid sinds het aantreden van Ulrike Bürger-Bruijs zijn vier uitgangspunten en een (nieuwe) ontwikkelstructuur geformuleerd als basis voor het verankeren van de instelling in de sector en het ontwikkelen van relevante nieuwe musicals, die momentum en excellentie tonen:

2.1.1. Kraamkamer voor nieuwe musicals

MusicalMakers wil er zijn voor alle plannen, op eigen initiatief of van makers van buiten, van originele Nederlandse musicals of conceptuele, hedendaagse hertalingen van musicalrepertoire. We bieden de rust en ruimte voor ontwikkeling, workshops en begeleiding: de makers worden daarbij artistiek-inhoudelijk, productioneel en zakelijk ondersteund. Makers en verhalen selecteren we op basis van korte pitches over hun muzikaal-narratieve ideeën. We besteden specifiek aandacht aan persoonlijke, nog niet vertelde verhalen en aan mensen wiens stem nog niet genoeg gehoord wordt. We beseffen daarbij dat de ongehoorde stem van vandaag een andere is dan die van morgen, dus dat we goed moeten blijven luisteren. We letten daarbij, naast inclusie, op urgentie en actualiteit; de relatie tussen muziek en inhoud; conceptuele, vernieuwende maakkracht en vakinhoudelijke kennis; en de bereidheid om zich te laten coachen en om met publiek in gesprek te gaan. En we vragen ons bij aanvang al af of de musical zal resoneren bij een breed publiek.

2.1.2. Talent- en kennishub

MusicalMakers is er voor de hele sector; iedereen die bij ons aanklopt, wordt gehoord en krijgt passend advies. Aanstormend talent krijgt de ruimte om zich te ontwikkelen in stages en traineeships; ook is er aanbod voor vakopleidingen. Ervaren makers, ook uit andere sectoren, kunnen via uitwisseling en cross-over hun eigen werkpraktijk verbreden. Voor iedereen zijn er kennisprogramma's in de vorm van Masterclasses van binnen- en buitenlandse professionals, Musical Talks, Writer's Rooms en een maandelijks Creatief spreekuur.

2.1.3. Een afspiegeling van de samenleving

We willen dat onze voorstellingen de mensen representeren die ze beschrijven en voor deze mensen toegankelijk zijn. Daarom wordt elk musicalplan inhoudelijk ondersteund door story research in de samenleving en door publiekswerkers met wortels in de doelgroepen. Projecten toetsen we aan onze inclusieve klankbordgroepen van jongeren (Club Future) en van volwassenen (Club Untold Stories). Jonger, nieuw en diverser publiek werven we voor (nieuwe) musicals door meer digitaal en prikkelarm aanbod en door hoogwaardige musical toolkits voor groep 8 en de middelbare school aan te bieden. Bij het samenstellen en aanspreken van het team van MusicalMakers, de makers en het publiek, evenals bij het ontwikkelen van verhalen, houden we rekening met alle vormen van opleiding, gender, etniciteit, leeftijd, seksuele oriëntatie, functiebeperking, politieke of religieuze overtuiging. Omdat een gezonde samenleving een diverse samenleving is, die zich steeds blijft vernieuwen.

2.1.4. Bruggebouwer tussen de gesubsidieerde en vrije sector met een incubatorfunctie

Op basis van buitenlandse best practices zoals uit New York en Londen, gebruikt MusicalMakers de dynamieken en kansen van zowel de vrije als de gesubsidieerde sector. Het team heeft ervaring in beide sectoren en kan daardoor deuren openen en kennis combineren. Het produceren van de voorstellingen laten we over aan, of doen we in samenwerking met, onze partners in de sector, verspreid over het hele land, waardoor we onze gezamenlijke kracht maximaal benutten. Concrete uitingen daarvan zijn het coproduceren met producenten uit zowel de vrije als de gesubsidieerde sector als ook de nieuwe Muziektheaterprijzen die we met het Nederlands Theater Festival ontwikkelen.

2.1.5 Nieuwe ontwikkelstructuur in drie fases

Op basis van eigen ervaring van directie en teamleden, en geïnspireerd door succesvolle praktijken in het buitenland waar de meerwaarde van deze aanpak is ervaren, zoals bij The New York Theater Workshop, West End, het National Theatre en de Royal Shakespeare Company in Londen, is er in 2023 ook een nieuwe ontwikkelstructuur geïmplementeerd. Hierbij hanteert MusicalMakers drie fases. Elke fase sluit af met een presentatie, vanaf de tweede fase ook in aanwezigheid van potentieel publiek, waarna er met aangesloten partners en producenten wordt besloten of, en hoe, de ontwikkeling wordt vervolgd.

Fase 1

3 - 6 maanden
(Story) Research

Fase 2

6 - 12 maanden
Schrijffase met lezingen

Fase 3

6 - 12 maanden
Workshopfase met tryouts

Fase 1: Story research en concept

Als een idee in ontwikkeling genomen wordt, volgt uitgebreide research van inhoud, dramaturgie, muziek en context. Vanuit die kennis worden gesprekken georganiseerd met een zo breed mogelijk palet van mensen en partners, in het land en en mogelijk in de regio als de thematiek daaraan refereert. Aan elk project wordt een story researcher gekoppeld; een nieuwsgierige, inhoudelijk gedreven journalist of dramaturg die de maker helpt om blinde vlekken zichtbaar te maken en de juiste, inhoudelijke zoektocht uit te zetten. Deze unieke aanpak verdiept thema's, karakters en plot en creëert een eerste bestand van (nieuwe, diverse) toeschouwers en betrokken partners (de 'ambassadeurs'). Dit mondt uit in een interne researchpresentatie. Deze bestaat uit een samenvatting van de bureauresearch en gesprekken, een synopsis en karakteromschrijvingen en een muzikaal moodboard met eerste muzikale schetsen.

Fase 2: Schrijven en componeren

Bij groen licht volgt hierop de ontwikkeling van de treatment en een volledige, eerste scriptversie inclusief songs, waarbij schrijver, librettist en componist intensief samenwerken. Gedurende deze fase wordt het script meerdere keren intern gelezen, gezongen en herschreven op basis van reflecties hierop. Er volgt een presentatie in de vorm van drie theatrale lezingen, waarvan een in Amsterdam en twee in het land, en een interactief nagesprek met het publiek. Ook de mensen met wie tijdens de research is gesproken, worden hierbij betrokken. De lezingen worden tot podcasts bewerkt, waardoor een nieuw en jonger publiek laagdrempelig bereikt kan worden vanaf de eerste ontwikkelfases van een nieuwe musical.

Fase 3: Workshop met try-outs

In de workshopfase worden script en muziek, aangevuld met spel, arrangementen, choreografie, scenografie en kostuumontwerp, voor het eerst met de performers op de vloer gerepeteerd. In een aantal weken wordt het hele verhaal geënceneerd in een rauwe, kleinschalige vorm, om een indruk te krijgen hoe de theatrale onderdelen bij elkaar passen. Zo wordt er getest of tekst, muziek, regie en choreografie hetzelfde narratief ondersteunen en hoe de vormgeving hieraan kan bijdragen. Na een korte montage volgt een drietal try-outs voor publiek verspreid over het land, wederom ingebed in toegankelijke en interactieve nagesprekken met het publiek, waaronder ook de ambassadeurs.

Zoals in elke sector is de ontwikkeling van nieuw werk een grillig, dynamisch proces, zeker als er jong/beginnend talent bij betrokken is. Door de complexiteit van de kunstvorm is dit bij musical des te uitdagender. Steeds houden we daarom de vinger aan de pols of we de ontwikkeling moeten doorzetten: makers kunnen ontdekken dat ze elkaars maakkracht en/of -praktijk niet versterken of het onderwerp wordt door de tijd ingehaald. Jarenlange ervaring van de directie van MusicalMakers en het creatieve kernteam bij het produceren van musicals en andere grote (muziek)theaterproducties, ook in het buitenland, heeft geleerd dat een groot aantal nieuwe producties gecreëerd moet worden voor een klein aantal succesvolle werken. Vandaar dat we de instroom breed houden en dat niet elk verhaal uit de researchfase ook de workshopfase bereikt. Per jaar hebben we ongeveer zestien nieuwe producties die zich in een van de ontwikkelfases bevinden: gemiddeld zeven in researchfase, zes in de schrijffase, waarvan drie tot vier doorstromen naar de workshopfase. Jaarlijks maken gemiddeld twee producties de groei door naar volwaardige musicals. Een ontwikkeltraject duurt minimaal twee à drie jaar.

“Als maker heb ik ruimte nodig om te schrijven, schrijven, en schrijven. En specifiek de ruimte om te onderzoeken: hoe vertel ik mijn verhaal in musical?”

Naomi van der Linden, musicalmaker/regisseur

In de laatste fase werkt de coproducent met een productieteam, op artistiek vlak ondersteund door MusicalMakers, aan de volwaardige musical, met gedurende de repetitieperiode meerdere doorloop- en evaluatiemomenten, en een langere try-outreeks en uiteindelijk een première en productie met een breder publieksbereik.

In 2023 zijn er door het ontbreken van al lopende ontwikkeltrajecten versneld een grote hoeveelheid researchtrajecten uitgezet om zo vanaf 2024 de schrijftrajecten te kunnen laten starten en de ontwikkelstappen van een aantal nieuwe musicals te kunnen presenteren. Vanaf 2025 verwachten we een eerste uitstroom van de eerste nieuwe musicals naar de vrije markt.

2.2 Herijking zakelijk beleid

Naast het artistieke beleid is in 2023 ook het zakelijke beleid herzien. Want duurzame ontwikkeling van het musicalgenre is alleen mogelijk als producenten, makers en de ontwikkelinstelling samenwerken en er synergie is tussen vrije en gesubsidieerde sector met regionale en (inter)nationale partners. Buitenlandse voorbeelden laten zien dat dit soort brede samenwerkingen en cross-overs tot de meest vruchtbare resultaten leiden en een voedingsbodem leggen voor de toekomst. In het nieuwe beleid worden producenten vanaf de ontwikkelfase betrokken bij een nieuwe musical; met het afsluiten van de workshopfase vindt de overdracht naar de producent plaats die dan de trekkersrol overneemt voor het produceren en programmeren van de productie. MusicalMakers blijft wel artistiek partner en ontvangt een royaltyperscentage als kickback om deze vervolgens weer te kunnen investeren in nieuwe producties.

De eerste ontwikkelstappen, zoals de lezing en de workshop, worden in kleine zalen gespeeld, binnen een nieuw netwerk van podia van (kleinere) vlakkevloertheaters in het land en de Randstad. In het hiervoor opgezette theaterverbond gaat het om theaters die de ontwikkeling van het musicalgenre en de talentontwikkeling een warm hart toedragen en die verdeeld zijn in de regio. Aangesloten theaters zijn nu de Meervaart in Amsterdam Nieuw-West, De Landing in Amstelveen, Wesopa in Weesp, Stadsschouwburg Utrecht, Zwolse theaters, De Harmonie in Leeuwarden, Theater Orpheus in Apeldoorn, Theater aan de Parade in Den Bosch, Parkstad Limburg Theaters, Goudse Schouwburg en Luxor Theaters in Rotterdam. Dit theaterverbond groeit nu al en zal de komende jaren verder worden uitgebreid.

De uiteindelijk volwaardige producties worden gespeeld in midden- en grote zalen. Alleen in een enkel geval, als de productionele omstandigheden erom vragen, bijvoorbeeld omdat het produceren zelf onderdeel is van het experiment of onderzoek of als een producent in een laat stadium afhaakt, pakt MusicalMakers de verantwoordelijkheid om een musical volledig zelf te produceren.

Door die constructie zijn we in staat een grote hoeveelheid ontwikkelprocessen in gang te zetten. Per project zoeken we naar de meest geschikte partners. De behoefte uit het veld aan samenwerking blijkt groot; veel gezelschappen en producenten weten de instelling inmiddels te vinden en er zijn in 2023 veel partnerschappen opgezet.

Een aantal producenten heeft zich verbonden aan een meerjarige samenwerking en met meerdere producenten werken we in de vorm van coproducties. We zijn heel blij met de terugkeer van Chafna Bendahman van ROSE stories als vaste partner. ROSE stories is sinds haar oprichting tien jaar geleden voorvechter van een diversere samenleving en maakt zich sterk om verhalen en makers met andere culturele achtergronden een podium te geven.

“Ik ben blij dat MusicalMakers is waar het moet zijn, en waar het altijd had moeten zijn. Dit is wat we voor ogen hadden toen we dit plan bedachten. Met een onafhankelijke bestuurder, een plek voor nieuwe verhalen en een bevlogen team is dit het gedroomde scenario. Ik kijk met bewondering naar wat Ulrike de afgelopen maanden heeft neergezet en hoeveel vertrouwen dat geeft. Vanuit ROSE stories willen we daar heel graag aan bijdragen. Alle makers die wij om ons heen hebben verzameld die zich in musical willen laten gelden, staan er klaar voor. Alles valt op zijn plek nu.”

Chafina Bendahman

Ook zijn we meerjarige artistieke samenwerkingen aangegaan met diverse gesubsidieerde gezelschappen en vrije producenten, zoals NITE in Groningen. Onder het bevlogen artistiek leiderschap van Guy Weizman heeft dit gezelschap zich ontwikkeld tot dé plek voor interdisciplinaire voorstellingen in Nederland.

Met de kleine organisatie van de meest vernieuwende musicalproducent OpusOne gaat MusicalMakers een meerjarige samenwerking aan: de werkwijzen van de organisaties zijn complementair gebleken. De kennis en het faciliteren van de ontwikkeling van een nieuwe musical worden bij MusicalMakers geborgd, terwijl de productionele kracht van OpusOne tot zijn recht komt bij de weg van een productie naar het theater.

Onze buurman in Weesp, de Jakop Ahlbom Company, is een theatergezelschap dat magisch-fysieke voorstellingen maakt waarin muziek een belangrijke rol speelt. Ze spreken enorm tot de verbeelding en hebben een grote toegankelijkheid en fanbase. Met hen ontwikkelen we de komende periode twee musicals.

Daarnaast werken we met een aantal partners in de regio Amsterdam zoals Internationaal Theater Amsterdam (ITA), Stichting De Wildernis (Wende), het Amsterdamse Bostheater, de Theateralliantie, het Nederlands Theater Festival, Via Rudolphi, Fred Boot Producties BV en Bos Theaterproducties. Qua geografische spreiding werken we met een aantal partners in verschillende provincies, zoals Stichting Nanoek en het O. Festival in Rotterdam, Jonge Harten Festival in Groningen, Senf Theaterproducties in Delft, Amphion Theater en Vaye MusicalTheater in Doetinchem, Stichting Het Pauperparadijs in Amersfoort en Theater Utrecht.

“Wat wij volgens mij missen is een soort off-Broadway circuit. Wij hebben hele gróte zalen en wat kleinere zalen, en in die grote zalen staan die grote musicals en die moeten ook gelijk groot vanwege al die kosten. Maar ik zou zo graag nieuwe makers de kans willen geven en daar een circuit voor opzetten. Zodat er, zonder dat de recensenten al gelijk voorbijkomen, straks een nieuwe generatie makers is, en we tegelijkertijd aan publieksonwikkeling doen.”

Mirjam Barendregt, directeur Theater Orpheus

3. Activiteiten

3.1 Overzicht activiteiten 2023

2023	Prognose KEN getallen	Realisatie KEN getallen	Speel- beurten	Bezoekers
Genre/Talentontwikkeling				
Research en development	3	14	0	0
Schrijftraject met theatrale lezing (eerder: Schrijf- en componistentrajecten)	1	3	0	0
Workshopvoorstellingen (eerder: Werkplaatsvoorstellingen)	3	3	14	1466
Studiopresentaties (intern)	3	2	2	0
Open studio	1	1	1	138
Kennishub				
Masterclass (eerder: Lounges/Musical Monday)	6	2	1	430
Musical Talk (eerder: Congres)	2	1	1	115
Writer's Room	0	1	1	76
Creatief spreekuur	0	1	3	17
Educatie				
Groep 8-musical	0	0	0	0
Middelbareschoolmusical	0	1	78	1423
Kunsvakopleidingen/48 hours	0	1	1	12
Club Future	0	1	3	36
	19	31	105	3713

3.2 Workshopvoorstellingen

(eerder: werkplaatsvoorstellingen)

De nieuwe musical Cry me

In 2023 is er output gerealiseerd in de vorm van een workshopvoorstelling van de nieuwe musical Cry me van regisseur en theatermaker Eva Line de Boer. Geïnspireerd door de helende werking van breakup songs, werkte Eva Line samen met haar team vanuit improvisatie toe naar een eerste workshopvoorstelling. In Cry me treffen zes mensen – ieder in hun eigen fase van heartbreak – elkaar wekelijks om onder bezielende leiding van een muzikant hun gebroken harten te helen. Ze herbelevan het moment van uitmaken, bezingen de fouten van hun exen en oefenen in liefdevol loslaten.

Ik heb je gebroken, maar ik was al kapot.
Ik heb je bedrogen, erover gelogen.
Bang voor het oordeel, maar dat laat ik nu los.
Barst in de spiegel, ik walg van mijn daden.
Maar toch blijf ik kijken, de schaamte voorbij.
Mezelf doen vergeven, ermee leren leven.
De enige weg om ook heartbroken te zijn...
One small crack, does not mean that you're broken.

Liedtekst uit 'Cry me' de musical

In januari 2023 heeft Eva Line na een research naar verhalen over break ups een studiopresentatie gehouden, om zo inzicht te geven in het gevonden materiaal. In april startten vervolgens de repetities en in mei werd de workshopvoorstelling op meerdere dagen getoond aan publiek. In nagesprekken werd feedback opgehaald bij het publiek. Eva Line zette met deze productie haar eerste stappen in het musicalgenre, gecoacht door Stanley Burleson. Daarnaast waren ook verschillende andere nieuwe makers betrokken bij de productie. De compositie was in handen van Jelle Hoekstra, de songteksten werden door hem in samenwerking met Elly Scheele geschreven, Mara Hoek liep stage als dramaturg, Jeremiah Owusu-Ansah was muzikaal leider en Winston Ricardo Arnon was als choreograaf betrokken.

De publieksreacties waren goed: de feedback was dat het een zeer actuele en bijzondere productie, met humoristische aanpak was. De gesprekken over een vervolgproductie in de middenzaal zijn nog steeds gaande.

The image shows a screenshot of five audience reviews for a production in May 2023. Each review includes the reviewer's name, the date, a star rating, and a short text comment.

- Nancy** - mei 2023 ★★★★★
Zeer actueel voor mij persoonlijk. Goede acteurs en 1 dame kon heel goed zingen. Hele leuke avond gehad
- Annette** - mei 2023 ★★★★★
Komisch, mooi gezongen, eigen composities, goede belichting, inclusief
- Gracita** - mei 2023 ★★★★★
Fantastische energie Hele verrassend leuke invalshoek Prachtige zang En heel humoristisch
- Rosanne** - mei 2023 ★★★★★
Ik heb zo ontzettend genoten! Kan me niet herinneren dat ik een voorstelling zo goed vond. Ik heb gelachen, gehuild, de acteurs waren fantastisch, de liedjes waren prachtig, het decor en de verlichting; alles klopte. Echt heel tof.
- Arthur** - mei 2023 ★★★★★
Ik heb een bijzondere produktie gezien, uitgevoerd door mooie mensen met mooie stemmen. Ik verwachtte een soort tussenstand/ update van een musical maar vond het al een redelijk complete ervaring. Heb genoten!

Een nieuwe, dance-driven musical Time out

Time out, de workshop van de nieuwe dance-driven musical, was het debuut van vooraanstaand choreograaf Daan Wijnands als regisseur; een energieke dance-driven-musical die het publiek meenam in de ontelbare keuzes en zelf opgelegde maatstaven waar steeds meer jongeren mee te maken krijgen. Wat als je de tijd van je leven hebt, maar noodgedwongen de pauzeknop moet indrukken?

In mei startten de repetities en begin juni vonden de workshopvoorstellingen plaats in het DeLaMar West. De muziek werd gecomponeerd door Jeroen Sleyfer, de liedteksten werden geschreven door Thomas Acda.

In een enquête en in nagesprekken gaf het publiek aan dat ze potentie zag in deze nieuwe dansmusical en het thema van de musical, oftewel burn-outs en te veel druk van de maatschappij om te moeten presteren, en ook werd eenzaamheid onder jonge mensen als een herkenbaar en urgent onderwerp ervaren. Daarnaast werd genoemd dat het origineel was om een narratief neer te zetten dat volledig dance-driven was. Een aandachtspunt dat het publiek meegaf was dat gekeken moet worden naar een betere integratie van de muziek en de liedjes in de voorstelling, zodat er een betere balans tussen dans en zang onstaat. De Theateralliantie zal in coproductie met Introdans de productie in een kleine, landelijk tour hernemen in de middenzalen in 25/26.

De nieuwe conceptmusical De Nieuwe Lichting doet auditie

De Nieuwe Lichting is een concept dat in samenwerking met Stichting Nanoek is ontwikkeld om net afgestudeerd musicalmakertalent een podium te bieden en het genre (op)nieuw met elkaar uit te vinden. De vraag die hierbij centraal staat: Hoe ziet het musicalrepertoire van een nieuwe lichting eruit?

In deze workshopvoorstelling leerde je De Nieuwe Lichting kennen en nodigden ze je uit in hun overvolle hoofd. Vol ambitie om de wereld te bestormen maar ook met respect voor de huidige gevestigde orde, vertelden ze hun eigen verhaal in ingetogen nummers, dialoog, ensemblezang, humoristische momenten en meer. De voorstelling schetste de wereld van een nieuwe generatie waarvoor alles in het leven – van een woning zoeken tot de eerste stappen in het makersvak tot TikTok – aanvoelt als een voortdurende auditie.

De Nieuwe Lichting geeft al drie jaar podium aan een nieuwe generatie performers die net zijn afgestudeerd. Deze workshopvoorstelling geeft tevens ruimte aan het onderzoek naar wat musical in deze tijd betekent. Een aantal jonge, nieuwe makers zijn hiervoor gekoppeld aan ervaren coaches om samen nieuw musicalmateriaal te ontwikkelen. De nieuwe makers van De Nieuwe Lichting 2023 waren Suzanne Heijdra (regie), Cody Schuitemaker (choreografie/staging), Judith Boesen (tekst en compositie), Bart Sietsema (tekst en compositie), Jip Verwegen (tekst en compositie), Fjodor Jozefzoon (tekst), Pepijn van den Berg (compositie), Arnout Bultje (compositie) en Anouk Mulder (stagiair dramaturgie). De aangesloten coaches waren voor de compositie Jeroen Sleyfer, voor de tekst Marijn Bellaard en voor choreografie/staging Hannah van Meurs.

**Stoot niemand voor het hoofd.
En trap niemand op de tenen.
Loop op eierschalen met je staart tussen de benen.
Schop niet tegen schenen en slik het, je verlies.
Zo blijft iedereen je lief.
Voeg je naar de ander en krenk geen haar.
Laat de rust wederkeren en raak daarbij
geen snaar die te gevoelig is.
Anders gaat het mis, anders gaat het mis.
Bewaar de lieve vrede.
zo wordt niet geleden.
Bewaar de goede zegen.
Bewaar het, bewaar het.**

Liedtekst Lieve Vrede, Jip Verwegen

Bezoekers vonden ook hier de thematiek van telkens opnieuw auditie moeten doen heel herkenbaar en urgent, net als de druk die hiermee gepaard gaat, vooral bij jongeren. Daarnaast werd de inzet van jong en nieuw talent als positief en verrassend omschreven. Aandachtspunt vanuit het publiek was dat de rode draad in het narratief soms miste, feedback die vaker naar boven komt bij het maken en spelen van een conceptmusical.

3.3 Schrijftrajecten en theaterlezingen

Op West End en Broadway is het vanzelfsprekend dat het maken van nieuwe musicals tijd en aandacht kost. Zo zijn alle bekende musicals eerst off-Broadway getest, voordat ze een hit werden. Een theaterlezing is een belangrijke stap in dit proces, want op deze manier wordt de eerste fase van het schrijfproces afgerond met een theaterlezing en een nagesprek met het publiek, de community en maatschappelijke partners. Zo kan al vroeg in het proces feedback van dit publiek worden meegenomen.

De onderstaande nieuwe musicals hebben de researchfase afgerond en zijn nu in de schrijfphase beland. De meeste theaterlezingen zullen in 2024 plaatsvinden.

Koud Vuur

Samen met onze meerjarige partner en producent OpusOne zijn we in 2023 gestart met de ontwikkeling van de nieuwe musical Koud Vuur over intergenerationeel trauma.

Een jong stel gaat in relatietherapie. Ellen is wit, Mingus is Moluks, al voelt hij zich compleet Nederlands. Hij heeft zijn hele leven al last van plotselinge woede-uitbarstingen. Gedrag dat hij maar al te goed kent van zijn vader, waarmee hij alle banden heeft verbroken. Deze aanvallen worden intenser nu Ellen zwanger is van hun eerste kind. Mingus vreest dat hij de blinde woede die hij geërfd heeft van zijn vader en grootvader, die als eerste generatie naar Nederland kwam, zal doorgeven aan zijn eigen zoon. Met hulp van de relatietherapeute Janine, die zelf Indonesische roots heeft, probeert het stel hun problemen onder ogen te zien. Het verleden laat zich niet langer wegduwen en Mingus begint te begrijpen hoeveel invloed zijn afkomst op hem heeft. Hoeveel trauma heeft hij geërfd van de generaties voor hem? Is zijn relatie met Ellen nog te redden? Koud Vuur is een nieuwe musical over intergenerationeel trauma, over vaders en zonen, en hoe de ingrijpende nasleep van het koloniale tijdperk nog steeds voelbaar is in het leven van jonge mensen, hier en nu.

Het team bestaat uit makers met een Indonesische en Molukse achtergrond, zoals jonge choreograaf Roy Jonathans die voor het eerst regie voert, ondersteund door schrijver/regisseur Daniël Cohen, componist Billy Maluw en Jockey Latukolan als medechoreograaf. De theaterlezing van Koud Vuur vindt plaats in april 2024.

Soul Nerve

Sarah Jannah graaft voor haar eerste soloshow diep in haar eigen roots. Als dochter van een moeder uit Brabant en een vader uit Sierra Leone zijn haar muzikale voorbeelden onder meer Aretha Franklin en Kendrick Lamar, maar ook Wende, Paul de Leeuw, Maringa Music en Pink Oculus. Via verschillende muziekgenres zal ze het publiek meenemen naar de 'soul nerve' die ons allemaal verbindt, onze harten en geesten raakt en ons samenbrengt in het gedeelde verlangen om lief te hebben en bemind te worden. Sarah begon haar opleiding aan het Muziekconservatorium in Tilburg. In 2016 studeerde ze af aan de Theaterschool Amsterdam. Sinds 2021 is ze als vast ensemblelid verbonden aan NITE (nationaal interdisciplinair theater ensemble). Naast haar toneelwerk speelde Sarah in de musical Fiddler in the Roof. In het voorprogramma van Club Guy & Roni Invites laat zij in 2024 een eerste ontwikkelstap van deze muzikale zoektocht zien.

De coming of age musical Cirkels

In de nieuwe musical Cirkels beleven we 24 uur uit het leven van tiener Joy. In aanloop naar het schoolfeest maken we kennis met haar medeleerlingen, docenten en ouders, die net als Joy op een keerpunt in hun leven staan. Als midden op de dag een volledige zonsverduistering plaatsvindt, komt alles in een stroomversnelling.

**Als jij jezelf zou zien als centrum van het universum.
Het voelt misschien wat egoïstisch maar dat maakt even niet uit.
Dus stel je voor dat jij het middelpunt van alles bent.**

Gedachte-experiment

Inspiratie voor deze coming of age musical halen de makers Kiki Jaski en Jan Groenteman uit het model 'the circles of care'. Dit model gaat ervan uit dat we allemaal omgeven worden door verschillende cirkels. In het midden sta jij. De eerste cirkel om je heen is je bron, je familie. Vervolgens zoomen we uit, je vrienden, school, werk, stad tot uiteindelijk het universum. Dagelijks krijg je te maken met meerdere 'cirkels'. Soms vrijwillig, soms niet. In hoeverre hebben ze invloed op je? En wat neem je mee van de ene naar de andere cirkel? Cirkels laat zien hoe het allerkleinste met het allergrootste verbonden is. Cirkels is geïnspireerd op verhalen van een middelbare school in Amsterdam Noord waar Kiki als theaterdocent jarenlang les heeft gegeven en verhalen heeft opgehaald. De theatrale lezingen vinden plaats in april 2024. Naast Kiki en Jan zijn Naomi Teekens als dramaturg, Marlon Francis als muziekproducer en Arletta Boland als choreograaf betrokken.

Naast de bovengenoemde schrijftrajecten hebben we twee nieuwe musicals, MELK en Ver van je bed, in een deel van hun ontwikkeling ondersteund. Het faciliteren van het hele ontwikkeltraject was niet mogelijk door het vooraf gekozen, beperkte tijdspad van de producent. Toch heeft MusicalMakers gepoogd om een (kleine) kwaliteitsimpact te maken in de ontwikkeling van deze nieuwe musicals:

MELK, een motherfokking musical

MELK was een conceptmusical van Stichting Nanoek, geschreven en gemaakt door een collectief van nieuw musicaltalent zoals componist Charlotte van Dommershausen, regisseuse Anouk Beugels en schrijvers Marijn Bellaard, Sjaan Flikweert, Elisabeth van Nimwegen en lanthe Mosselman. De musical gaf inzicht in de verschillende facetten van het ouderschap. In augustus heeft na een korte periode van herschrijvingen van script en muziek een interne lezing plaatsgevonden met vakgenoten uit de sector. Deze lezing was ter voorbereiding van de geplande tour eind 2023. De opgehaalde feedback kon nog worden verwerkt voorafgaand aan de repetitiestart.

Ver van je bed

Ver van je bed is een combinatie van cabaret en musical van de jonge producent Oatmilk Studio met nieuwe muziek van Ezra van Nassauw en met een script van Maarten Hopman. MusicalMakers faciliteerde een aantal interne lezingen van het nieuwe script en de muziek van Ver van je bed ter ondersteuning van de verdere ontwikkeling en als voorbereiding op de geplande première in het voorjaar van 2024.

Open studio

Tevens heeft er in maart 2023 een open studio plaatsgevonden, waarbij talentvolle schrijvers en componisten hun eerste materiaal voor een nieuwe musical aan het publiek toonden. Makers lieten stukjes zien en horen van nieuw geschreven repertoire, zoals de jonge componist Lindy Zimmer, het muzikaal duo Giuliano Herdigein en Cheyenne Toney, de componisten Ezra van Nassauw en Avishai Darash en tekstschrijvers Julia Berendse en Max Roijé.

3.4 Research- en developmenttrajecten

Vrouwelijke makers van kleur

Met Chafina Bendahman/ROSE stories zijn we in 2023 begonnen aan een meerjarige samenwerking rondom vrouwelijke makers van kleur. Zij vertellen in nieuwe musicals verhalen die we nog niet genoeg horen. Het gaat daarbij om makers met nog weinig musicalervaring, die we graag de kans geven dit genre te ontdekken en die we daarbij aan meer ervaren creatives koppelen:

Kapsalon

In de musical Kapsalon schetst regisseur, schrijver en performer Dionne Verwey, een van de grote talenten in het Nederlandse culturele veld, een dag in een kapsalon, waar we alle roddel, verhalen, grappen en affaires uit de buurt en wijdere omgeving horen. Dit project zit nu in de researchfase. Ze onderzoekt hoe je vanuit de essentie van Black Joy een verhaal kan opbouwen dat een divers publiek bereikt.

Assepoester/Nunja

In het westen weten velen niet beter of Assepoester (Cinderella) van Disney is het sprookje, maar het verhaal komt oorspronkelijk uit China en heeft een lange reis door onder andere Egypte en Marokko afgelegd om via de gebroeders Grimm in het westen te belanden. Chafina is, ondersteund door Zen Rijkaard, in de researchfase om samen met regisseur Fadua El Akchaoui een originele Assepoester te maken met ritmes en melodieën uit diverse culturele stromingen.

Layla en Majnun

Een tweede project in de researchfase dat cultureel erfgoed 'terugveroverd', is de bewerking voor musical van het Arabische liefdesverhaal Layla en Majnun - de bron van Shakespeares Romeo en Julia - door allround talent Dilan Yurdakul. Rondom deze musical gaan we ook een samenwerking aan met haar 'vaste' theaterproducent Via Rudolphi.

Vrouwland

De bewerking van de prachtige debuutroman *Vrouwland*, ontwikkelen we samen met de Marokkaans-Vlaamse schrijfster Rachida Lamrabet, in samenwerking met de jonge componist Job Greuter, die eerder al *A Kind Of Odyssee* bij MusicalMakers ontwikkelde. Het verhaal werkt tegelijkertijd als spiegel en als raam: het biedt herkenning voor mensen met Marokkaanse afkomst en geeft tegelijkertijd inzicht in de dilemma's waar velen van hen mee kampen. De Nederlands-Iraanse Marene van Holk doet research hiervoor naar vergelijkbare verhalen van mensen die klem zitten tussen twee culturen.

Naast de researchtrajecten die we samen met ROSE stories ontwikkelen, zijn er ook een grote hoeveelheid andere researchtrajecten met jonge makers uitgezet.

Het vergeten kind

Creatief producent Elène Vaye is cum laude afgestudeerd aan DAS Creative Producing bij de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten met het plan voor een musical over vergeten kinderen – een enorm onderbelicht en groeiend probleem. Er is een uitgebreide research gedaan en de schrijffase zal in 2024 beginnen.

When All Is Said

In de researchfase is een Amsterdams-Londense coproductie op basis van het boek *When All Is Said*, waarin de hoofdpersoon afscheid neemt van het leven en vijf keer het glas heft op de vijf belangrijkste mensen uit zijn leven. De talentvolle, Nederlandse componist en schrijver Job Greuter is zich aan het vestigen in London en zal met deze nieuwe musical de eerste stappen zetten om zich met zijn Nederlandse roots daar te verankeren.

Pikaflor

De Antilliaans-Rotterdamse rapper en cultureel ondernemer Aldair Pieters is in de researchfase van een bewerking van het toneelstuk *Pikaflor* van René de Rooy (vader van kunstenaar Felix de Rooy); een liefdesverhaal dat zich afspeelt tegen de achtergrond van het hedendaagse globale kapitalisme.

Engel van Amsterdam

In de researchfase is een revision van de musical *Engel van Amsterdam*. Jong talent Suzanne Heijdra, regisseur van *De Nieuwe Lichting* (2023), geven we de kans om een volgende stap te zetten in het vak. Gecoacht door de zeer ervaren musicalregisseur Ruut Weissman, met wie ze eerder samenwerkte, neemt ze de regie op zich. Jonge choreograaf Cody Schuitemaker ontwerpt de choreografie, gecoacht door een ervaren collega. De musical gaat over de grote stad waarin alle sociaal-maatschappelijke problemen van Nederland op scherp staan. Een engel die afdaalt, raakt verstrikt in het dagelijks leven van de bewoners. Ervaren journalist Hassnae Bouazza doet voor deze productie research naar de politieke pijnpunten van dit moment en de mensen die dit treft.

Roos

Naomi van der Linden is met haar team de musical *Roos* aan het ontwikkelen over polyamoreuze relaties. De research is in de afrondende fase en in 2024 zal het schrijftraject beginnen.

BOR

In de researchfase is de hiphopopera *BOR* (Black Opera Rotterdam) die we op verzoek van Luxor Theaters ondersteunen in de ontwikkeling. Operaregisseur Javier López Piñón wil samen met hiphopchoreograaf Tyrone Rickey-Lee en librettoschrijver Judith Scholte een vertelling creëren over het trans-Atlantische slavernijverleden met Afrikaanse en hiphopdans en klassieke zang.

Midcareer makers

Ook zijn we met een aantal mid-career makers de kunstvorm musical aan het verkennen, waarbij binnen de researchtrajecten vooral een vormonderzoek centraal staat als ook het verkennen van de eisen van deze multidisciplinaire kunstvorm in combinatie met de eigen expertise.

Secret garden

De Jakop Ahlbom Company wil in deze eerste samenwerking hun surreële, fysieke beeldtaal combineren met tekst en songs en een multidisciplinair team, in een revision van de musical Secret Garden – een fantasierijk verhaal op basis van het boek van Frances Hodgson Burnett over een weeskind dat een verboden tuin ontdekt.

Nobody's wife

Dit wordt een autobiografische musical, in samenwerking met zangeres Anouk. Dit project zit nu in de researchfase, in samenwerking met Eline Arbo van Internationaal Theater Amsterdam. De musical vertelt over de turbulente jeugd van Anouk, opgroeïend zonder vader, en hoe ze op haar veertiende van huis wegloopt. Ze komt in tehuizen terecht, leeft op straat en vindt daar uiteindelijk een nieuwe, kleurrijke familie van outsiders.

Als de kaketoë zingt

Marion Bloem is in de researchfase van een tragikomische Indo-rock-musical Als de kaketoë zingt. Dit gaat over vier Indische vrouwen in de rouw die elkaar ontmoeten bij een 'Selamatan', een bijeenkomst die plaatsvindt 40 dagen na het overlijden van een van hun mannen. Het conflict tussen de vrouwen draait om de ernst van rouw: 'wie lijdt het meest?' Een musical over wat het leven behelst met als hoofdthema 'rouw', in het bijzonder hoe het wordt beleefd door Indische Nederlanders van de tweede generatie bij het wisselend bewegen tussen culturen.

Samenloop van omstandigheden

Saman Amini heeft een verkennend onderzoek uitgevoerd voor het maken van een musical gebaseerd op zijn toneelstuk Samenloop van Omstandigheden. De grootste uitdaging lag in de huidige vorm van de voorstelling met liedjes, waarbij het narratief minder gestuurd en gedreven werd door de liedjes en de combinatie van disciplines deels ontbrak. Het experimenteren met het bestaande materiaal van de liedjes en het presenteren van een helder muzikaal concept waren het doel van de researchfase. Na de researchfase is er vooralsnog geen vervolg gegeven aan dit traject.

En vele andere makers...

Naast alle researchtrajecten zijn er in 2023 ook veel bevolgen gesprekken gevoerd met jonge makers en collectieven over bijvoorbeeld queer musicals, zoals Lindy Zimmer met haar plan voor een musical over een jongen met een roze schaduw en Erik van der Horst en Daniël Cohen over de strijd tussen atletiekfenomenen Foekje & Fanny. Daarnaast zijn we in gesprek met onder andere Belle van Heerikhuizen, Tessa Rose Jackson, Robin en Aron Elstak, De Amazones, YoungGangsters, Dook van Dijk, Tim Teunissen, Jip Warmerdam, Seppe Salomé, Charlotte Dommershausen, Anouk Beugels en velen anderen. Een aantal van deze gesprekken is de voedingsbodem voor komende researchtrajecten in 2024.

3.5 Digitale activiteiten

In 2023 zijn we begonnen met het experimenteren met nieuwe (digitale) vormen, zoals de podcastmusical en prikkelarm aanbod. Over prikkelarm aanbod zijn we onder andere met onze partner Onbegrensd Genieten in gesprek. We willen makers kennis laten maken met het gegeven van prikkelarm(er) aanbod als ook tools samen ontwikkelen, zodat er meer voorstellingen gemaakt worden die toegankelijk zijn voor deze steeds groter wordende doelgroep die hierdoor wel naar het theater kan gaan.

Ook hebben we eerste kennisprogramma's verwerkt tot podcast, zoals bijvoorbeeld een podcast over tekstdramaturgie bij het schrijven van een nieuwe musical of de muziekdramaturgie van de musical Hamilton. We hebben hierbij gemerkt dat het opnemen van een kennisprogramma niet per definitie een goed beluisterbare podcast oplevert. De komende kennisprogramma's zullen dan ook niet in realtime opgenomen worden, maar na elk kennisprogramma wordt naar de beste vorm gekeken om dit digitaal in onze mediatheek op onze website laagdrempelig aan te bieden.

Daarnaast zijn we de podcastmusical Onze Arabische Lente in samenwerking met ROSE stories, Impact Makers en AVROTROS aan het ontwikkelen. Deze is opgebouwd uit muziek en interviews met migranten die als gevolg van de Arabische Lente naar Nederland kwamen en over hun emotionele tocht vertellen en zingen. Adviseur hierbij is deskundige hoorspel- en radiomaker Stef Visjager, die furore maakte met het hoorspel Heerlijk duurt het langst.

Naast de podcastmusical vervolgen we het onderzoek naar de Sneak Peek-app waarmee in 2023 werd geëxperimenteerd bij de voorstelling Laagland van Het Nationale Theater. In samenwerking met het Stimuleringsfonds DigitALL gebruiken we de WhatsApp-chat dit keer als introductie op een musical over het schokkende en onthullende verhaal over een highschool shooting, op basis van het boek 54 minuten. Met muziektheater- en operaregisseur Mart van Berckel zijn we in gesprek om deze digitale en theatrale beleving, over individueel en gedeeld leed en hoe een gemeenschap omgaat met collectief trauma, te regisseren.

3.6 Kennishub

Naast genre- en talentontwikkeling is ook het doorgeven van kennis en ervaring een speerpunt van MusicalMakers. In 2023 zijn de lijnen uitgezet om vanaf 2024 jaarlijks acht keer een kennisprogramma te organiseren: zoals de Masterclass, Writer's Room, Writer's Lab en Musical Talk. Deze programma's ontwikkelen we in dialoog met het veld door steeds na afloop actief en uitgebreid feedback op te halen.

In openbare Masterclasses komen gevestigde makers uit binnen- en buitenland aan het woord. Ze nemen makers en publiek mee in hun maakprocessen. Waar komt hun inspiratie vandaan en wat inspireert ze? Hoe geven ze hier vorm aan? Welke stappen zetten ze in de ontwikkeling van een idee naar een concrete voorstelling? Wat zijn de valkuilen en hoe gaan zij daarmee om? De eerste Masterclass rondom songwriting is gegeven door de gevierde Nederlandse singer-songwriter Wende Snijders en schrijfster E.V. Crowe in december 2023. In het decor van de song cycle The Promise deelden ze hun ervaringen over het maakproces van de voorstelling en vertelden ze hoe de lyrics en songs tot stand kwamen, met live fragmenten met Wende achter de piano. De song cycle, met als thema's moederschap en vrouwelijkheid, in 2021 in London bij het Royal Court Theatre geschreven en in première gegaan, was eind december nog bij ITA te zien en is in 2024 internationaal op tour.

“Songs are an emotional pitstop.”

E.V. Crowe

“Some things can only be sung.”

Wende Snijders

De publieksreactie uit de enquête op deze eerste Masterclass was positief. De dramaturgie van een lied en het werken binnen een team aan een gezamenlijke song werden helder uitgelegd, en het lange, bewerkelijke maakproces werd duidelijk. Er bleef ook na de Masterclass nieuwsgierigheid naar meer informatie over het compositieproces en het nog meer interactief betrekken van het publiek, waarbij respondenten kritisch waren over de kwaliteit van de vragen uit het publiek. Dit heeft ons doen besluiten bij een volgende Masterclass publieksvragen beter voor te sorteren. Ook zullen we in de toekomst vooraf duidelijker communiceren wat de inhoud van de Masterclasses is en zullen we een onderscheid maken tussen een klassieke "masterclass" waarin een master met leerlingen live aan de slag gaat en een "Meet the Master-class" waar je in interviewvorm een inkijkje krijgt in de werkpraktijk van ervaren, gerenommeerde maker.

Ook is in november een ander, nieuw kennisprogramma gelanceerd: de Writer's Room, waarin we bestaande musicals op de snijtafel leggen en de anatomie van een klassieker ontleden. Bestaat er zoiets als een 'well made musical'? Zo ja, hoe is die opgebouwd? Welke elementen zorgen ervoor dat een musical artistiek of zakelijk slaagt? En hoe is de musical ingebed in de musicalgeschiedenis?

De eerste Writer's Room had als thema de succesvolle musical Hamilton en werd georganiseerd om makers te inspireren en voor kennisoverdracht te zorgen. Bezoekers konden na afloop zowel feedback geven op dit nieuwe programma als ook hun stem uitbrengen op de volgende musical die onder het spreekwoordelijke mes in de Writer's Room gaat. De publieksreacties waren positief over hoe de dramaturgie in de musical tot uiting komt, over het belang van leidmotieven en de doordachtheid van akkoorden en hoe essentieel het is om personages ook muzikaal uit te werken. Verbeterpunten waren het ontbreken van (bewegend) beeld en de hoeveelheid informatie voor makers: voor onervaren makers was het te veel informatie ineens en vereiste het programma te veel voorkennis, voor ervaren makers kon het niet uitdagend genoeg zijn.

Ook werd er gewerkt aan een derde, nieuw kennisprogramma: de Writer's Labs. In deze kleinschalige werksessies gaan theatermakers, begeleid door een ervaren coach, zelf aan de slag met een concrete vraag of thema. Het eerste Lab dat in maart 2024 plaatsvindt, wordt geleid door ervaren liedtekstenschrijver Jurrian van Dongen met het thema "Dingen om over na te denken als je een musicalliedtekst schrijft". Want een lied is een verhandeling op zich, maar ook een onderdeel van een groter verhaal. Hoe herken je een mededeling die het waard is om gezongen te worden? Welke vorm tilt de inhoud op? Wanneer is het karakter aan het woord en wanneer de schrijver? In zeven Lab-lessen wordt gewerkt aan schrijfoopdrachten die uiteindelijk uitmonden in een afsluitende Masterclass.

Vanaf september was er elke laatste donderdag van de maand de hele dag Creatief spreekuur, waarin dramaturgen en creatief producenten beschikbaar waren voor advies inzake alle aspecten van het ontwikkelen van nieuw musicalrepertoire: inhoud en vorm, ontwikkelproces, operationele en zakelijke vragen. Makers gaven we per persoon of collectief coaching. Daarin luisterden we zo goed mogelijk naar de vraag en gaven we ze concrete tools om een volgende stap te zetten. Ook koppelden we ze aan andere makers of verwezen we ze naar producenten, opleidingen en relevante (theater)instellingen. Sinds de instelling van het spreekuur in september was elk spreekuur volgeboekt met gemiddeld zes makers of makersduo's die om advies vroegen.

Vanaf 2023 willen we jaarlijks onze visie op musical op het Nederlands Theater Festival vieren met een MusicalTalk. Startpunt hiervan was de MusicalTalk ('Bridging subsidy and commerce - musical theatre as a case study') in 2023 in de Balie van bijzonder hoogleraar Musical aan de Universiteit van Amsterdam, Millie Taylor. Zij trapte af met een provocatie in de vorm van enkele buitenlandse voorbeelden over de samenwerking tussen de gesubsidieerde en vrije sector:

“Een innovatief musicallandschap zou je kunnen visualiseren als de Ponte Vecchio in Florence (met zijn verschillende pijlers en vele winkels als je er overheen wandelt), in plaats van de Nesciobrug (met een lange lege weg tussen de twee steunpilaren). Misschien is wat we op dit moment hebben, in het geval van musical in Nederland, een prachtige Erasmusbrug die slechts één belangrijk steunpunt heeft: de commerciële producenten.”

Millie Taylor, NTF Pro Talk tijdens het Nederlands Theater Festival 2023

Daarna voerde ze een geanimeerd gesprek met panelgasten en aanwezigen uit beide sectoren in de zaal. In het voorjaar van 2024 volgt een ontbijt, waarbij een select gezelschap van professionals in een ontspannen setting het onderwerp verder zal uitdiepen.

Ook hebben we de eerste stappen gezet om, samen met het Nederlands Theater Festival, een Muziektheaterprijs in het leven te roepen die vanaf 2025 jaarlijks uitgereikt zal worden. Doelstellingen van de prijs zijn het uitlichten van de enerverende ontwikkelingen in muziektheater in brede zin, het stimuleren van het discours over musical, het bouwen van bruggen tussen mensen en sectoren, en het bij een breder publiek onder de aandacht brengen van de ontwikkeling van de kunstvorm musical. Originele Nederlandse producties worden genomineerd per subgenre: musical, theateraal concert of muzikale performance, opera en operette. De vakjury heeft een gelijkwaardig brede expertise en opereert onafhankelijk van MusicalMakers en het Nederlands Theater Festival waarbij MusicalMakers en het Nederlands Theater Festival verantwoordelijk zijn voor de productie, marketing en de financiering van de Muziektheaterprijs.

MusicalMakers wil naast de kennisprogramma's nieuwe talenten al vroeg scouten met als doel talent vroegtijdig te ontdekken en aan onze sector te binden. Voor studenten uit vakopleidingen, maar ook uit de bovenbouw van het voortgezet onderwijs, biedt MusicalMakers stage- en traineeplekken voor dramaturgie, communicatie/marketing, productieleiding en creatief produceren. In 2023 is Sterre Verschoor gestart als trainee marketing/pr, Lotte Pierik als trainee zakelijke leiding, Elène Vaye als trainee creative producer en Diantha Vreeken als trainee dramaturgie.

“Dankzij het Traineeship Creative Producer had ik directe aansluiting na mijn afstuderen (Master Creative Producer, AHK) om in de praktijk verder te groeien. Dit is het enige Traineeship op het gebied van Musical voor nieuwe creatief producenten en vervult daarmee een belangrijke springplank in mijn vak. Dankzij dit Traineeship gaan er deuren open die anders buiten handbereik lagen: ik heb toegang tot een uitgebreid relevant netwerk en krijg vakkundige begeleiding van mensen met jarenlange ervaring in het werkveld. Dit geeft mij vertrouwen om dingen te ondernemen met de zekerheid van een vangnet om op terug te vallen. Hierdoor kan ik mij optimaal ontwikkelen met zicht op een duurzame toekomst.”

Elène Vajé, trainee creative producer

4. Educatie

Jaarlijks initiëren we minimaal drie educatieactiviteiten: de groep 8-musical, de middelbare schoolmusical en samenwerkingen met vakopleidingen.

4.1 Aanbod voor het basisonderwijs

Nederland is het enige land waar bijna elke lagere school afsluit met een groep 8-musical: een fantastisch moment om nieuw en divers publiek te enthousiasmeren voor het genre. Deze vaak eerste kennismaking willen we optimaliseren door een toolkit aan te bieden die leerkrachten in staat stelt om met de klas kwalitatief goede musicals te kunnen maken. Deze toolkit is ontwikkeld in samenwerking met Internationaal Theater Amsterdam en bestaat uit instructies, materialen en opdrachten voor het geven van eerste dramalessen en begeleiding in het repeteren van een musical door de groepsdocenten. Leerkrachten kunnen daarnaast een eendaagse training volgen onder leiding van een theatermaker en op elk moment kunnen professionals worden ingehuurd ter ondersteuning.

Inhoudelijk zal de komende jaren aanbod ontwikkeld worden dat aansluit op de hedendaagse wereld van jongeren, waarbij we putten uit historische en hedendaagse verhalen die voor jongeren in groep 8 relevant zijn. De eerste scripts en muziek zijn in 2023 gemaakt en liggen al klaar om in 2024 getest te worden, in samenwerking met een aantal basisscholen in het oosten van het land en in Weesp. In deze eerste testfase zullen we verhalen en wensen van leerlingen en leerkrachten kwalitatief en kwantitatief ophalen en de toolkit in de praktijk testen. Ook zullen we de eerste twee musicals met klassen testen en opvoeren om te kijken of de huidige aanpak aansluit bij de behoefte in het primair onderwijs.

De komende jaren zal onze kennis dan op basis van de opgehaalde behoeftes verder worden uitgebreid. In 2023 maakten we een start met de eerste groep 8-musical, die een bewerking is van het fantasierijke kinderboek *De schoen van tien miljoen*, gebaseerd op verhalen van kinderen die in armoede leven.

4.2 Aanbod voor voortgezet onderwijs

MusicalMakers heeft in 2022 in samenwerking met het Poldertheater, de Amsterdamse toneelgroep voor jongeren, de nieuwe musical *Cirkels* voor het middelbaar onderwijs ontwikkeld, met focus op het vmbo. Poldertheater werkt altijd vanuit grassroots inspiratie, met en voor jongeren en studenten van de mbo theaterschool PACT+ en op basis van livemuziek, zang en rap. Deze musical werd meer dan 140 keer in de klas gespeeld, op Amsterdamse vmbo- en havo-scholen, en begeleid door een lesprogramma voorafgaand aan de voorstelling in de klas en een nagesprek. De cast bestaat uit jonge talentvolle spelers die dicht bij de belevingswereld van de doelgroep staan. De verhalen in *Cirkels* zijn opgetekend op basis van persoonlijke ervaringen van vmbo-leerlingen en hun ouders op de middelbare school waar de makers werken, en het model 'the circles of care'.

Voor het voortgezet onderwijs willen we de komende jaren een landelijke infrastructuur aanleggen, zodat de voorstellingen ook buiten Amsterdam te zien zijn. Ook willen we elke twee jaar een nieuw musical voor de klas ontwikkelen in samenwerking met het Poldertheater. Het nieuwe makersduo Robbie Wallin en Roziena Saliu ontwikkelt nu een eerste nieuwe musical in deze context.

”Voor Jan en mij is het maken van een nieuwe musical een grote droom. In mijn tijd op de toneelschool was musical een verboden woord, maar het maken van muziektheater is altijd mijn lust en mijn leven gebleven. Vanuit Poldertheater heb ik jarenlang lessen ontwikkeld en gegeven. Ik heb van dichtbij gezien wat voor een positieve invloed theater kan hebben op een puber die daar in eerste instantie niet op zit te wachten. En nu mag ik deze twee liefdes (musical en het werken met jongeren) combineren.”

Kiki Jaski

4.3 Vakopleidingen

Vanuit het veld klinkt een luide roep om een nieuwe generatie musicalcomponisten, muzikaal leiders, librettisten, schrijvers, choreografen en musicalregisseurs. Er is veel talent, autodidact en opgeleid, maar buiten MusicalMakers zijn er nauwelijks mogelijkheden om je als maker in musical te scholen. Met de landelijke opleidingen theater, muziektheater/musical, popmuziek en conservatoria is gezamenlijk overlegd om de afstand met het werkveld te overbruggen. Op basis van dit overleg organiseren we in Weesp masterdagen voor studenten van alle opleidingen en werkweken voor specifieke opleidingen, onder leiding van musicalprofessionals. Daarnaast initiëren we in samenwerking met het Rotterdamse Festival O. een 48-hours-project voor talentvolle studenten. Teams van studenten, samengesteld op basis van concept en motivatie, maken met ondersteuning van MusicalMakers in een week een presentatie, op basis van een thema uit het programma van O., die ze op het festival presenteren. De eerste 48 hours heeft plaatsgevonden in 2023 in DelaMar West in samenwerking met de Amsterdamse Kleinkunstacademie en het Conservatorium Amsterdam. Studenten kregen les van coach Ad van Dijk en een dramaturg en ze maakten in een week een nieuwe musical met een synopsis, een scènelijst, een aantal liedjes en een aantal dialogen. Een van deze 48 hour-projecten, Medusa, is binnen de ATKA doorontwikkeld tot een volwaardige musical die in december 2023 voor publiek werd gepresenteerd. De talentvolle, jonge studenten Maartje Braakman, Marit Oudshoorn en componist Béla Braack willen dit doorontwikkelen en zijn in gesprek met ons over de vervolgstappen. In 2024 is er een vervolgtraject met de ATKA en het Conservatorium gepland. Daarnaast heeft ook de Arnhemse opleiding ARTEZ muziektheater zich voor een soortgelijke maakweek/48 hours in juni 2024 aangemeld. Door Pieter Verstraete, professor muziektheater aan de Rijksuniversiteit Groningen, zijn we benaderd om een kort college te geven voor het mastervak Musical Theatre over de musical in het Nederlandse bestel, over subsidiemogelijkheden en het maakproces van kwalitatieve musicals. Dit college was een positieve eerste kennismaking met deze masterstudenten in Groningen en zal de komende periode een vervolg krijgen.

5. Publiek

Het publiekspotentieel voor musical willen we in de toekomst nog beter benutten door de keuzes die we maken qua inhoud en vorm. Zo kunnen we ook jongeren, een meer diverse doelgroep en publiek buiten de Randstad aanspreken, want dit publiek komt nu nog niet vanzelf naar het theater. Wat onze doelgroepen betreft, onderscheiden we daarom huidig publiek en nieuw publiek. Om deze doelgroepen te bereiken, spelen we in de uiteenlopende stedelijke cultuurregio's om zo ook de geografische spreiding te borgen.

5.1 Publieksbereik

In 2023 hebben wij bij de presentaties van nieuwe musicals en de kennisprogramma's 3.713 bezoekers mogen verwelkomen. De komende jaren verwachten we een breder publieksbereik te realiseren door de toename in activiteiten en de eerste uitstroom naar de middenzalen.

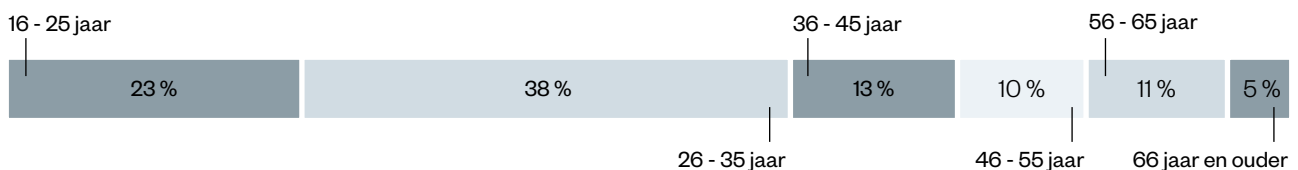
Gezien de publieksgroepen die op dit moment naar musical gaan, is er nog veel te doen om het jonge, diverse en inclusieve publiek te bereiken. Uit literatuurstudie, de opkomst bij eerdere activiteiten, de ervaring van directie, medewerkers en partners en op basis van een overleg tussen MusicalMakers en een vijftal publiekswerkers met diverse culturele achtergronden, hebben we geleerd dat je deze doelgroepen alleen bereikt als je in gesprek gaat en de taal spreekt. Kennis van de doelgroepen is onontbeerlijk. Vanaf 2023 heeft MusicalMakers daarom in het vinden en betrekken van publiekswerkers geïnvesteerd, omdat dit onderdeel is van haar missie en omdat het diverse en jongere publiek past bij de nieuwe en diverse makers en verhalen die we willen ontwikkelen. Dit publiek vinden we door onze activiteiten, marketinginspanningen, medewerkers, makers en partners. Het beoogd publieksbereik voor nieuwe musicals is ons huidige musicalpubliek en de diverse gemeenschappen die een relatie hebben met de inhoud van de musicals, zoals Marokkaanse, Afro-Surinaamse, Indonesische, Molukse en Antiliaanse gemeenschappen. Deze vinden we al in de diverse wijken van de steden en bereiken we door de story research en publiekswerkers. Bij talentontwikkeling bereiken we vooral nieuw en jong publiek; bij de kennisprogramma's bereiken we naast ons huidige musicalpubliek een nieuw, breed theaterpubliek in het land, evenals lokaal publiek in Weesp. Bij de educatieve activiteiten vinden we een nieuw, jong en divers publiek (kinderen/ jongeren en hun ouders) in het hele land.

5.2 Huidig publiek

In ons streven naar vernieuwing van de kunstvorm is het zaak om bestaand publiek niet te verliezen. De reden dat makers uit andere sectoren musicals willen maken, wordt deels juist ingegeven door de publiekskracht van het musicalgenre. Publieksbehoud begint bij het respecteren van de kenmerken en kwaliteiten en de impact die mensen van musical verwachten. Daarbij is het van belang de musicalliefhebber te blijven vinden en te enthousiasmeren om naar onze voorstellingen te komen. Deze doelgroep bereikten we in 2023 via onze eigen marketing en die van bij de voorstelling betrokken coproductanten, theaters en andere partners. Gemiddeld bereikten we met de diverse off- en online media per workshoppresentatie gemiddeld 150.000 mensen. Na correcties voor dubbelingen (een deel van het publiek was geïnteresseerd in meerdere workshoppresentaties) komen we op een totaal van circa 302.000 mensen in 2023. Met de kennisprogramma's hebben we in 2023 zo'n 38.000 mensen weten te bereiken. Daarnaast heeft aandacht in theatergerelateerde media voor MusicalMakers voor een extra bereik van circa 25.000 mensen geleid. In totaal hebben we daarmee in 2023 365.000 mensen bereikt.

Het huidige publiek van MusicalMakers in 2023 laat al wel zien dat we, naast de meer traditionele doelgroep, ook een jonger en diverser publiek weten te bereiken. Bij de workshoppresentaties van onze producties in 2022 en 2023 viel op dat gemiddeld een derde van de theaterbezoekers in de zaal een niet-westerse achtergrond had. Ook in de leeftijdsgroep 16-36 is al een mooi bereik gerealiseerd; ruim de helft van ons publiek zat in deze leeftijdsgroep. Dit is een veelbelovend resultaat dat we de komende jaren verder willen uitbouwen.

Leeftijdsofbouw publiek

Bij de workshopvoorstellingen van Cry me was 60% van het publieksbereik in de leeftijd 16-35, bij de voorstellingen van Time Out was dit 62% in dezelfde leeftijdscategorie en bij de workshopvoorstellingen van De Nieuwe Lichting zelfs 73%. Bij onze kennisprogramma's viel eveneens gemiddeld 64% in de leeftijdscategorie 16-35 jaar.

5.2.1 Huidige marketingaanpak

Digitale marketing en communicatie was een van onze speerpunten, waarbij we met behulp van data-analyse en gerichte targeting online campagnes draaiden op relevante platforms, waaronder met name social media. Door uitgebreide data-analyses konden we doelgroepen specificeren en hier beter op inspelen met nieuwe campagnes. Eerdere campagnes voor de producties De Nieuwe Lichting, Time Out en Cry me lieten zien dat in het bijzonder Instagram effectief was in het bereiken van een jongere doelgroep. Ook werkte dit kanaal het best voor de conversie naar kaartverkoop.

Ons primaire social media kanaal was daarom Instagram, gevolgd door Facebook. Onder jongeren (15-19 jaar) is TikTok het snelst stijgend, vandaar dat we in onze communicatie naast Instagram in de toekomst ook gaan werken met TikTok, waarbij TikTok wel een hele eigen aanpak vereist en bijvoorbeeld minder geschikt is voor directe kaartverkoop.

We werkten, naast berichten via onze eigen social media kanalen, samen met de theaters waar we speelden, zodat we gedeelde posts konden plaatsen dan wel content aanleverden waarmee de theaters hun achterban via social media of hun nieuwsbrieven konden enthousiasmeren. Ook de makers, cast, story researchers en eventuele (co)producenten vroegen we hun social mediakanalen in te zetten om daarmee het bereik te vergroten.

Bij de workshopvoorstellingen van Cry me zetten we vooral in op social media, met zowel repetitiefoto's als video's met de makers. Met de (deels paid) social campagne bereikten we 16.852 mensen, getarget in de regio Amsterdam en omstreken, met een interesse in theater, musical, maatschappelijke thema's en kunst. Met de productie Time Out bereikten we via de gecombineerde social media van MusicalMakers en DeLaMar meer dan 65.000 mensen. In de survey na de voorstellingen gaf 31,4 % van de ondervraagden aan via social media van de productie gehoord te hebben, wat naast 'via vrienden en familie' het grootste aandeel in bezoekersaantallen was. Bij de workshop van De Nieuwe Lichting waren social media en het activeren van vrienden en kennissen het meest effectief; samen goed voor 78%.

Naast de focus op social media, en onze eigen digitale communicatiekanalen en die van onze partners, onderhouden we goede contacten met theater- en musicalgerelateerde sites als ook regionale en landelijke nieuwsites. We zijn regelmatig in landelijke media zichtbaar geweest, in interviews met de makers, coproducenten en de (creatieve) leiding van MusicalMakers, vaak gerelateerd aan de producties die eraan komen.

EVA LINE DE BOER EXPERIMENTEERT IN BREAK UP MUSICAL
Het kunstzinnig bij MusicalMakers, het laboratorium voor nieuwe musicals. Onlangs zag ik een veelbelovende presentatie van Simon Amund die daar iets gaat maken. En die ligt met andere mensen opgetuurd met Job Grooten, Precilla Youdeffie met Stan Paris. Deze week is in DeLaMar West Ory me te zien van de creatieve en uitdager actieve regisseur Eva Line de Boer. In Ory zal treffen een moment elkaar om hun helderheid te verwerken. Ze herbelevten het moment van uitmaken, bezingen de fusie van hun eiken en schaken in liefdevol luisteren.

De Boer maakte vorig jaar het bijzame Ory in een Astor bij VRT Jong over kinderen en vertoel rouwen en ingescreide met heel Papir voor Rome Barde, een voorstelling over rouwverlies. Ook regisseerde ze het veelgeprezen Ory van Ory bij Liermans. En nu speelt een musical in het laboratorium van MusicalMakers, Vanavond. Mochten wel, maar ze vocht het niet voor mij. Ik zie mijn voorstellingen als totaalwater en dan is de stap naar musical niet zo groot. Het idee om dit te doen ontstond in gesprek met Markus Vermeulen van Via Rutdigh. Er was heel weinig tijd, we hebben maar drie weken gesprekend. Vervolgens ging ik met de Boer naar Ory en het is bij mij met haar en ik. Wat ik erg leuk vind is om met een groep ontdekkend van personages vorm te geven. Ik werk veel vanuit improvisatie en dat kan met muziek ook. Jelle Hoekstra componeert makkelijk en snel dus ik kan gewoon vragen: 'Hoe kun je daar een nummer van maken. En dat kan dan dus gewoon. Jeroen Ouwens-Amund kan alles bij zijn teksten. Jammer dat hij maar twee handen heeft. Lieve, de artiesten leiding van MusicalMakers, is te gek. Zij zegt: 'Er mag heus wel wat abstract in en wat dingen moet je juist niet uit de weg gaan, maar je mag publiek horen het gevoel geven dat ze doen zijn. Ze moeten er bij kunnen.' Dat betekent me enorm.

Ory me is een werkplaatsvoorstelling, bedoeld om nieuwe dingen uit te proberen. Het is niet bij voorbaat helder wat de volgende stap is. Er kan van alles gebeuren, ik nodig veel relaties uit. Het kan ook zijn dat het heel uitgesloten tot een grotere productie. Alle opties staan open. Dat is wel te gek. Ik vind het heerlijk om met als in jeugdtheater, dingen aan mijn team te leggen. Ory als ontwikkelingshuis voor je dat houd je moet niet kun. Maar kun dat wel als dat nodig is. Dat geeft veel vrijheid. Bij het belevingsveld komt soms therapie te pas en daar spelen we graag mee. Dat is heerlijk.

Ory me - Eva Line de Boer / MusicalMakers. Met Lutte Driessen, Cherynne Houtgaten, Yvonne Jureboom, Paul R. Kooij, Adine Van Gilsbeem en Jeroen Ouwens-Amund. Choreografie is van Witsman Ricardo-Amund. Alweer deze week sloech drie keer te zien in DeLaMar West: 10-11 mei.

NIEUWS

Ulrike Buerger-Brujjs vaste directeur MusicalMakers

1 december 2023

Ulrike Buerger-Brujjs is definitief aangesteld als directeur-bestuurder van MusicalMakers. Buerger-Brujjs was sinds april 2023 al interim-directeur van de ontwikkelinstelling voor eigentijdse musicals. Op verzoek van de Raad van Toezicht gaat ze per 1 januari 2024 definitief aan de slag. (meer...)

LEZING

Millie Taylor: Commerciële en gesubsidieerde musicalpartijen profiteren van samenwerking

21 september 2023

Samenwerking tussen gesubsidieerde en commerciële partijen biedt bij de ontwikkeling van nieuwe musicals voor beide grote voordelen. Daarvan gaf hoogleraar Musical Millie Taylor op het Nederlands Theater Festival vele internationale voorbeelden. (meer...)

ACHTERGROND

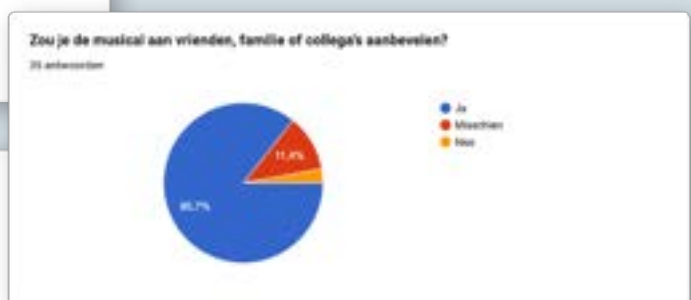
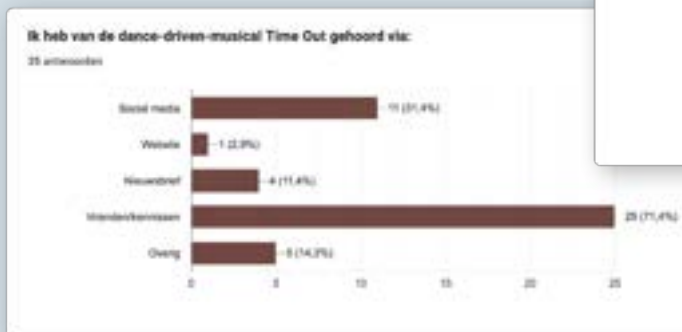
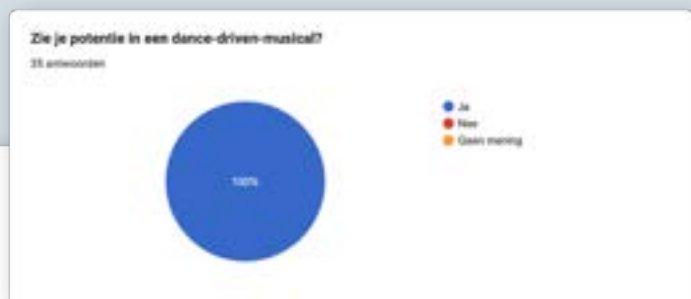
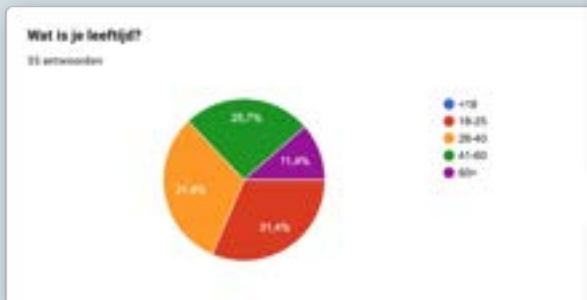
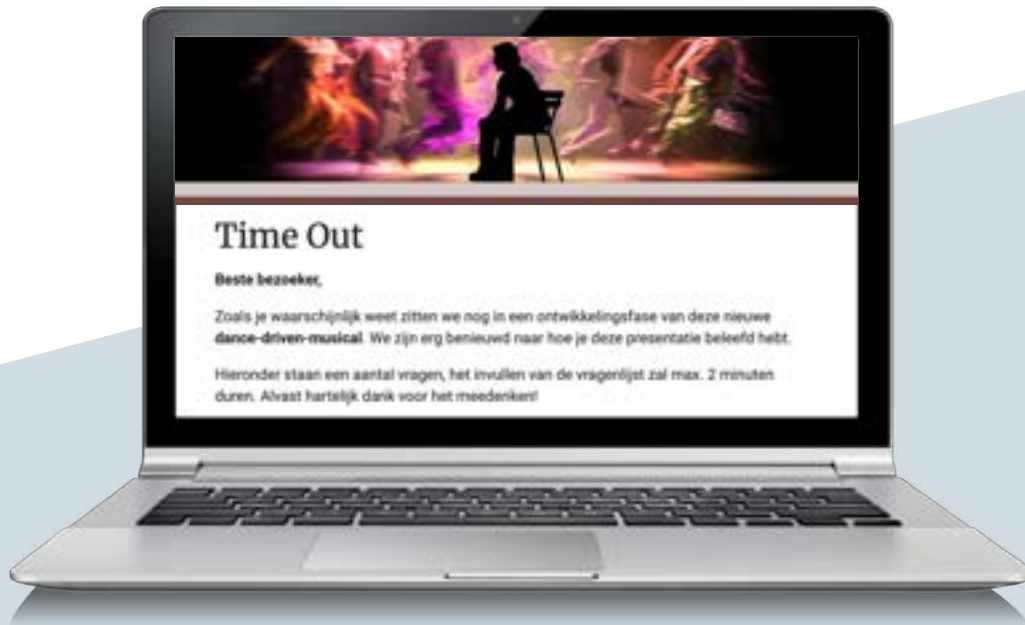
MusicalMakers wil met masterclasses een kennis-hub voor musical worden

7 februari 2024

Ontwikkelingshuis MusicalMakers organiseert sinds december 2023 masterclasses in het DeLaMar theater voor makers. In hun format wordt een bekende maker geïnterviewd over hun werkproces. Tijdens de eerste masterclass waren singer-songwriter Wende Sniijders en schrijfster E.V. Crowe te gast om te praten over songwriting, en een maand later sprak Ivo van Hove over het regisseren van musicals. (meer...)

Door hele gerichte campagnes, getarget op regio, leeftijd en interesses en met uitingen op maat konden we ons publiek relatief eenvoudig aanspreken. Daarbij zetten we in op zowel organisch als paid bereik, waarbij we het beoogde publiek meenamen vanaf de eerste aankondiging van de productie tot aan de bekendmaking van de cast, het repetitieproces en de try-outs. Oftewel, we namen mensen mee in alle stappen van het maakproces, zodat er een vorm van verbondenheid ontstond. Daarnaast gingen we telkens met ons publiek in gesprek en haalden we hun feedback op, in nagesprekken en enquêtes.

De enquêtes die na afloop van activiteiten zijn uitgestuurd, bevatten ook voor het evalueren van de marketinginspanningen belangrijke feedback. Door de bezoekersreacties en een analyse van de data leren we wat wel en niet werkt, zodat we als organisatie blijven leren en onze aanpak kunnen blijven verbeteren.

5.3 Nieuw publiek

Naast de meer traditionele marketing en pr, namen we een actieve rol op ons om mensen te bereiken die niet vanzelf hun weg naar het theater vonden. Het gaat dan nadrukkelijk om mensen buiten de Randstad en mensen met een migratieachtergrond. Dankzij onze lokale en nationale partners, de story researchers en de publiekswerkers vinden we (beoogd) publiek al vanaf het begin van het ontwikkelproces. Partners hierbij zijn coproductanten, theaters en andere culturele en maatschappelijke instellingen. De story researchers organiseerden gesprekken met mensen in het land die zich herkenden in de thematiek van een verhaal en die vervolgens als ambassadeurs betrokken worden. Daarnaast zijn we voortdurend in gesprek met meerdere publiekswerkers, speciaal gericht op migratiegroepen. Uit onze eerste gesprekken kwam naar voren dat het belangrijk is dat het wekken van interesse voor theater in het algemeen centraal staat en dat het bezoeken van de voorstelling daar in tweede instantie uit voortvloeit.

Per productie werken onze story researchers en publiekswerkers hand in hand met culturele en maatschappelijke partners. Deze contacten verankeren we ook komend jaar in het (communicatie)proces.

5.3.1 Publiek van de toekomst

Daarnaast toetste MusicalMakers haar projecten aan een klankbordgroep van jongeren, de Club Future, die in 2023 is opgericht en met ons een aantal keren is samengekomen en die we meenamen naar een aantal voorstellingen. In de Club Future, onze 'raad voor de toekomst', zetelt een zeer diverse verzameling jonge musicalliefhebbers (15-25 jaar). Hiervoor scouten we in samenwerking met middelbare scholen, creatieve vakopleidingen, cursuscentra en andere creatieve hubs. Zij zijn – als trendsetters – kritische sparringpartners voor de activiteiten van MusicalMakers en geven advies over nieuwe muziek, verhalen of kanalen die onze musicals en het publiek kunnen verbreden en vernieuwen.

“Bijzonder om op deze manier, als jongere, onderdeel te zijn van het maken van musicals.” “Ik vind het heel leuk om de makers te inspireren, een beeld te geven van wat wij (als jongeren) leuk vinden en hopelijk iets over te kunnen brengen.”

Leden van de Club Future

In 2024 willen we ook een klankbordgroep van volwassenen met een migratieachtergrond oprichten, de Club Untold Stories, met hulp van lokale partners. De Club Untold Stories begint bij de 'Vrouwen van Weesp', een lokale stichting die de zelfredzaamheid en integratie van vrouwen bevordert. In meerdere steden in het land leggen we dergelijke lokale contacten met plaatselijke partners. Het gaat om een hele laagdrempelige kennismaking, die begint met delen en luisteren. Als het contact eenmaal is gelegd, vragen we om hun wensen en kunnen we onze plannen voorleggen. Publiek van morgen bereiken we ook met de groep 8-musical, musicals voor en op middelbare scholen en aanbod voor vakopleidingen, evenals met onze digitale projecten.

5.3.2 Digitalisering

Onze voorstellingen en activiteiten willen we nog beter ontsluiten via nieuwe, digitale vormen van vertellen. Uit onderzoek blijkt dat de podcast een snelgroeiend online communicatiemedium is. Inmiddels luistert 45% van de Nederlanders naar podcasts, waarvan bijna de helft van de online luisteraars jonger dan 35 jaar is. In 2022 luisterde al de helft van Nederlanders boven 18 jaar wel eens naar een podcast en een kwart deed dit zelfs dagelijks of wekelijks. Onderzoek door de University College in London bevestigde bovendien dat het luisteren naar een audioboek meer emotionele impact heeft dan het kijken naar een verfilming van datzelfde verhaal. De podcast is dus na een bescheiden begin uitgegroeid tot een krachtig instrument voor informatie en entertainment. Eigen onderzoek uit oktober 2023 laat zien dat er in Nederland weinig podcasts over musicals zijn; een gat in de markt waar we graag op inspringen, zeker ook om een jonger publiek te bereiken. We zijn eind 2023 begonnen met het vastleggen van de eerste podcasts. De afleveringen worden in 2024 via een mediatheek op onze site voor iedereen toegankelijk. Daarnaast zetten we de podcasts ook op streamingsplatformen als Spotify, Apple Podcasts en Google Podcasts, zodat het gesprek over musical een breder publiek bereikt en een nieuwe doelgroep betreft. Ook hebben we twee podcastmusicals in ontwikkeling. Internationaal zijn hier diverse vormen voor aan het ontstaan (onder andere van Lin-Manuel Miranda, maker van Hamilton) die ons hierbij tot voorbeeld dienen en inspireren. Door de digitalisering van deze activiteiten zijn podcasts direct toegankelijk voor scholen, maar ook voor jeugd in hun vrije tijd, in heel Nederland, evenals voor mensen die om wat voor reden dan ook niet naar het theater willen of kunnen.

5.3.3 Toegankelijkheid

Zo'n 6 miljoen Nederlanders heeft hersenletsel, Long COVID of andere aandoeningen, voor wie het huidige theater zowel op de route naar de theaterstoel als ook in het aanbod niet altijd aansluit. Samen met stichting Onbepoort Genieten en dramaturg Annemiek Lely ontwikkelen we vanaf 2023 een prikkelarme route naar een aantal van onze voorstellingen en organiseren we in de toekomst kennisprogramma's over wat prikkelarm aanbod inhoudt. Makers kunnen in gesprek gaan met ambassadeurs uit de doelgroep om toegankelijk aanbod te stimuleren. Ook bewerken we onze kennisprogramma's tot audio- of visuele producties, zodat bezoekers die niet fysiek aanwezig kunnen zijn toch bereikt worden.

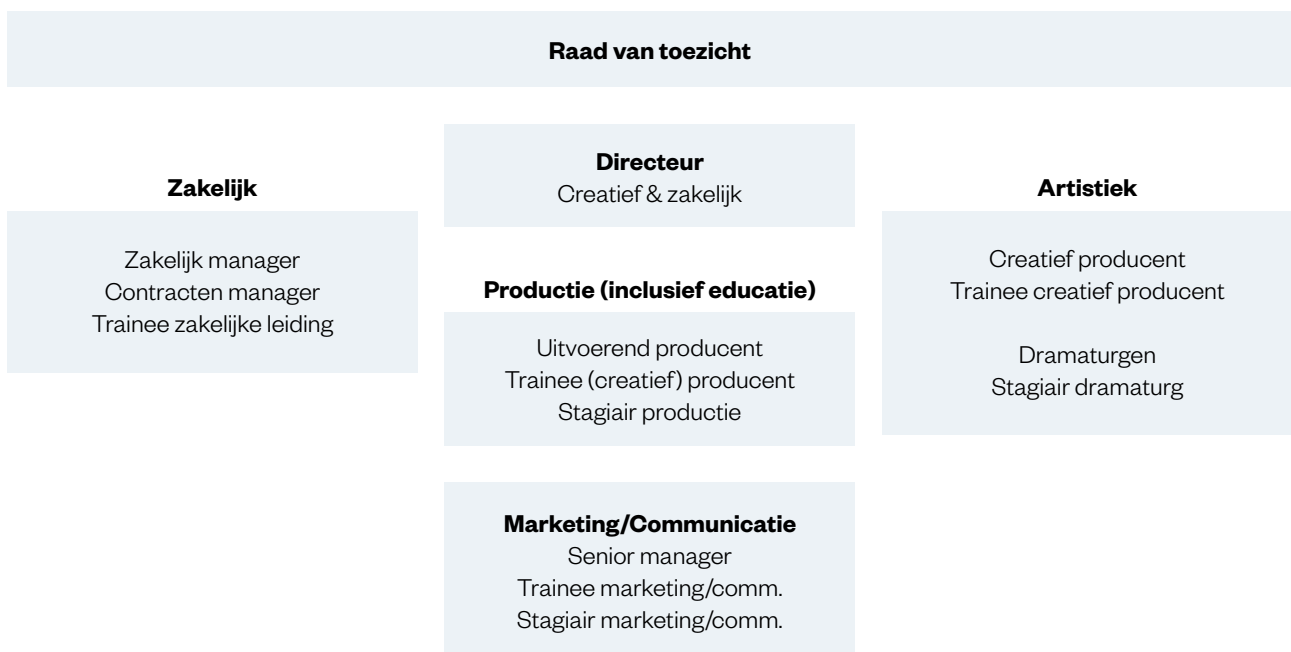

6. Organisatie

Vol energie werden in 2020 de eerste stappen van MusicalMakers gezet, niet wetende dat een paar maanden later de theatersector tot stilstand zou komen en de pandemie haar eerste jaren enorm uitdagend zou maken. Daardoor liep MusicalMakers vertraging op in de cruciale opstartfase en kwam de uitstroom naar de middenzalen en de vrije sector laat op gang. Ook in de governancestructuur moest gezocht worden naar een passend bestuursmodel, mede door de initiële vervlechting met partners DeLaMar en VandenEnde Foundation. In april 2023 is er daarom gekozen voor een eenkoppig bestuur met uitgebreide artistieke en zakelijke ervaring in de musicalsector, ondersteund door ervaren professionals met een groot netwerk. Het team bestaat uit ervaren (creatief) producenten, dramaturgen en zakelijke krachten.

Organogram MusicalMakers

per 31-12-2023

De organisatie van MusicalMakers bestond in 2023 uit 6,4 fte, verdeeld over een team van 15 teamleden (exclusief de story researchers). Dit waren zowel zzpers als medewerkers in dienstverband, met verschillende expertise, leeftijden en (culturele en neurodiverse) achtergronden. Er waren 3 traineeplekken, 1 juniorfunctie en een 1 stageplek, naast de meer ervaren krachten. De diversiteit die MusicalMakers in het team nastreeft, past bij die van de makers, producenten en gezelschappen met wie we werken.

6.1 Organisatie en verantwoordelijkheden

Het overkoepelende beleid lag in handen van de artistieke en zakelijke bestuurder. Per project werd een teamlid gekozen dat voortrekker was in het proces en eerste contactpersoon. Werving van nieuwe teamleden en stagiairs/trainees gebeurde in de sector zelf door contacten met opleidingen en het werkveld. Er was en is een grote behoefte aan stage- en traineeplekken; dit merkten we aan de hoeveelheid sollicitaties. Vanuit een stage- en traineeplek kon gekozen worden om een jaar als juniormedewerker bij MusicalMakers verdiepend kennis op te doen of om het opleidingstraject elders in de markt voort te zetten. We zagen dat de huidige voorkeur van de trainees was om langer aan MusicalMakers verbonden te zijn, waarbij het traject een maximale duur kent van 1 jaar traineeship en 1 jaar werkervaring als junior medewerker, om zo de instroom van nieuwe trainees mogelijk te houden. Voor alle medewerkers zijn doorgroeimogelijkheden en scholingstrajecten beschikbaar, gebaseerd op de behoefte van de individuele medewerker: van scholing over de codes of over duurzaamheid tot cursussen voor eigen kennisontwikkeling. Ook is er een externe coach beschikbaar, mochten trainees of andere medewerkers op persoonlijk vlak tegen uitdagingen aanlopen waarvoor externe expertise zinvol is.

6.2 Governance

Om eerder gerezen zorgen over de governancestructuur weg te nemen, is ervoor gekozen om per 1 juli 2023 DeLaMar West te verlaten, ook met het oog op meer autonomie, een gezonde bedrijfsvoering en kostenefficiëntie. In Weesp is een loods gevonden en verbouwd. Ook de relatie met de VandenEnde Foundation werd herijkt en er wordt, met het oog op een grotere onafhankelijkheid en cultureel ondernemerschap, gezocht naar draagkracht en ondersteuning vanuit andere fondsen.

Raad van toezicht

Stichting MusicalMakers kent een raad van toezicht-model. Drie raad van toezicht leden (Henriette van Ekeveld, Zohra Acherat en Joan Ypma) zijn sinds 2020 betrokken bij de stichting. In 2023 is de samenstelling van de raad gewijzigd: op 30 januari is Martine Fransman als voorzitter begonnen. Zij is expert governance in de culturele sector en ervaren manager in lokale overheid en kunsten. Bij Cultuur+Ondernemen adviseerde zij besturen en raden van toezicht, directeuren, zakelijk leiders en startende kunstenaars over alle mogelijke kleine vragen en grote vraagstukken op het gebied van bestuur en toezicht. Per 1 april is Ricardo Burgzorg teruggetreden. Met de komst van Nancy Poleon in augustus is de raad van toezicht weer compleet. Zij heeft een eigen bedrijf, Branded/U, met als doel het Nederlandse bedrijfsleven inclusiever te maken. Eerder heeft Nancy 15 jaar haar sporen verdiend in de muziek- en filmindustrie, o.a. bij BMG in Londen. Zij heeft ook diverse, andere toezichthouderfuncties. Vooruitlopend op meerdere vacatures in 2024 is gestart met de werving van 2 nieuwe leden. Hier zijn eind december 2023 twee kandidaten voor gevonden: Rasit Yildirim, eigenaar van het bedrijf RY Finance Consulting BV en ervaren Manager Finance en Business Controller; en Anton van der Graaf, Founding Partner bij Kylla Capital Partners, een durfkapitaalbedrijf dat zich in een vroeg stadium toelegt op het investeren en ondersteunen van technologie- en impactoplossingen die de grenzen overschrijden.

Hiermee is de raad van toezicht, conform het opgestelde profiel van de raad van toezicht, divers samengesteld in kennis, ervaring, expertisegebieden, culturele achtergrond, geslacht/gender en leeftijd. Ook is de onafhankelijke expertise van ieder lid gewaarborgd. In afwachting van de benoeming van Rasit en Anton is gewacht met een bijeenkomst, die geheel gewijd zal worden aan governance. Deze staat nu gepland voor het voorjaar van 2024. Belangrijkste onderwerpen die besproken zullen worden zijn onder andere wat er wordt verstaan onder goed toezicht en welke informatie daarvoor nodig is, de verwachtingen onderling tussen de raad van toezicht-leden, de verwachtingen over en weer tussen bestuur en raad van toezicht en hoe de communicatie tussen de vergaderingen moet worden vormgegeven. Kortom; een visie gedragen door de raad van toezicht en het bestuur op goed toezicht houden.

De aanwezigheid en betrokkenheid van leden van de raad van toezicht bij publieksvoorstellingen en formele en informele bijeenkomsten is groot. Dit zijn ook voor de raad van toezicht momenten om contacten te onderhouden met stakeholders en medewerkers.

Rooster van affreden

Naam RvT lid	Datum 1e benoeming	Datum 2e benoeming	Functie
Martine Fransman	30-01-2023		Voorzitter
Henriette van Ekeveld	21-06-2020		
Zohra Acherat	29-01-2020	26-02-2024	
Joan Ypma	21-03-2020	26-02-2024	
Nancy Poleon	04-07-2023		
Anton van der Graaf	26-02-2024		Voorzitter Audit Commissie
Rasit Yildirim	26-02-2024		Lid Audit Commissie

(Neven)functies rvt leden

Per 31 december 2023	
Martine Fransman	Vertrouwenspersoon GroenLinks
	Vertrouwenspersoon GroenLinks Amsterdam
Henriette van Ekeveld	Bestuurslid Stichting Podiumpas
	Lid Raad van Toezicht Rialto filmtheater
	Creative Producer Corti Media Live
	Creative Producer ICK Dans Amsterdam
	Bestuurslid Stichting Point of View
	Creative Producer Nina de la Parra
	(Marketing)adviseur Muziektheatergezelschap Via Berlin
	Eigenaar The Public Factor
Zohra Acherrat-Stitou	Psychiater Forensisch Factteam
	Lid van Maatschappelijke adviesraad van NIMAR
	Penningmeester Stichting V.A.C.
Joan Ypma	Facility & Procurement manager Conclusion
	Penningmeester Stichting In De Voetsporen Van
Nancy Poleon	Eigenaar BrandedU
	Eigenaar Branded Personalities
	Bestuurslid Believers in Female Leadership
	Voorzitter Raad van Toezicht One World magazine
	Lid Raad van Toezicht Le Guess Who?
	Juryvoorzitter Esprit Awards
Anton van der Graaf	Managing Partner Kylla Corporate Transactions BV
	Director Kylla Group BV
	Owner Countship Holding BV
	Director Kylla Capital Partners BV
	Non Executive Director Danamart, Indonesia
	Non Executive Director Protectoria Venture AS, Norway
	Non Executive Director EnergiHub, Indonesia
	Director Baran Energy, Indonesia
	Non Executive Director Crowde, Indonesia
	Non Executive Director Svart Hotel, Norway
	Director Spyke BV, Amsterdam
	Director Innovasys BV, Amsterdam
	Director Synthesis Capital Partners BV
	Rasit Yildirim
Voorzitter Bestuur Stichting Upgrade schoolprestaties	
Bestuurder Stichting Kunst en Onderwijs Centrum	

De directeur-bestuurder valt hiërarchisch onder de raad van toezicht en de onderlinge samenwerking is vastgelegd in reglementen voor bestuur en toezicht. We hanteren regels om belangenverstrengeling in een zo vroeg mogelijk stadium te signaleren en te waarborgen dat de bestuurder, de medewerkers en toezichthouders op een transparante en zorgvuldige wijze omgaan met eventuele tegenstrijdige belangen. Daarnaast hebben de bestuurder en de toezichthouders geen zakelijke of artistieke belangen of relaties met de organisatie anders dan als bestuurder of toezichthouder en aanvaardt de bestuurder zonder voorafgaande goedkeuring van de raad van toezicht geen (neven)functies die gezien de aard of het tijdsbeslag raken aan het functioneren van de bestuurder. De verantwoording in het jaarverslag wordt zichtbaar geplaatst op de website.

Werking raad van toezicht

De raad van toezicht is 11 maal bijeengekomen, waarvan 7 bijeenkomsten in het eerste kwartaal en 4 in de periode april-december 2023. In het eerste kwartaal was veel overleg door de raad van toezicht noodzakelijk voor het werven van een nieuwe voorzitter, het werven van een nieuwe directie, de overdracht naar de nieuwe directie en het jaarverslag 2022. Op 1 april zijn Ulrike Bürger-Bruijs als interim-bestuurder en Wouter van Ransbeek als creatief producer begonnen. In de vier vergaderingen met het nieuwe bestuur, die vanaf april hebben plaatsgevonden, zijn op iedere vergadering de beleidslijnen en de artistieke plannen voor het kunstenplan 2025-2028 aan de orde geweest. Andere belangrijke onderwerpen die besproken zijn, waren:

- een brede scan van de totale organisatie van MusicalMakers, zowel artistiek, financieel als op personeelsvlak;
- herijking beleid lopende kunstenplan en het voldoen aan de eerder gemaakte afspraken;
- vaststelling van de begroting 2023;
- de verhuizing van DeLaMar West naar een eigen plek in Weesp;
- een statutenwijziging waarbij de statuten in lijn zijn gebracht met de Governance Code Cultuur;
- Met de statutair bestuurder is in het najaar 2023 een functioneringsgesprek gevoerd. De raad van toezicht was zeer onder de indruk van al het werk dat is verzet in een kleine 8 maanden en heeft de interim-periode vol vertrouwen omgezet in een aanstelling als directeur-bestuurder. Ulrike Bürger-Bruijs heeft tijdens haar interim-periode een stevige impuls aan MusicalMakers gegeven. Onder haar leiding is een inspirerend nieuw thuis gevonden in Weesp, zijn de lijnen voor het nieuwe Kunstenplan ontwikkeld en nieuwe samenwerkingen aangegaan. De ontwikkelplek is in korte tijd uitgediept tot een belangrijke plek binnen het theaterlandschap.

6.3 Fair Practice Code

Sociale veiligheid is een belangrijk onderwerp in de podiumkunsten. Via het lidmaatschap bij NAPK is MusicalMakers aangesloten bij de Stichting Sociale Veiligheid Podiumkunsten (SSVP). Deze stichting zorgt niet alleen voor ondersteuning op preventief vlak, maar ook via trainingen en workshops. MusicalMakers maakt zich daarnaast sterk voor een veilige en aangename werkomgeving door een open cultuur te creëren, waarin aanspreekbaarheid in de organisatie laagdrempelig en te allen tijde mogelijk is. De bestuurders en teamleden dragen dit uit en vervullen hierin een voorbeeldfunctie. Transparantie is een belangrijke doelstelling voor het besturen van de organisatie, net als een participatieve werkomgeving waarin trainees deel uitmaken van het team en de organisatie veilig en lerend is. In 2023 hebben met alle teamleden evaluatiegesprekken plaatsgevonden. Met Niranyana Jayamary is 2023 een ervaren, extern vertrouwenspersoon gevonden. In samenwerking is een gedragscode en klachtenregeling gemaakt en is ervaren jurist Monica Bremer als voorzitter van de klachtencommissie aangetrokken. Dit beleid is bij de start van elke productie met alle betrokkenen gedeeld, besproken en zo nodig aangevuld. Een drietal leden van de RvT heeft onlangs de cursus sociale veiligheid bij Cultuur+Ondernemen gevolgd.

De nieuwe locatie in Weesp is in 2023 voorzien van brandblussers, rookmelders en heldere bewegwijzering richting nooduitgangen om de brandveiligheid te waarborgen. De werkplekken zijn volgens arbo-richtlijnen ingericht en MusicalMakers is aangesloten bij een bedrijfsarts. MusicalMakers wil zo haar doelstellingen realiseren, op een veilige, duurzame en tegelijk bedrijfsmatig verantwoorde wijze.

MusicalMakers biedt een marktconforme vergoeding en voldoet daarmee aan de Fair Practice Code. De honorariumrichtlijn van medewerkers en de tarieven voor inhuurmedewerkers zijn gebaseerd op de cao Toneel en Dans. Alle zzp'ers die werken voor MusicalMakers krijgen een opslag van 50% op hun aan de CAO Toneel en Dans gerelateerde vergoeding. Ook zijn zzp'ers bij MusicalMakers (mee)verzekerd voor ongevallen. Daarnaast werkt MusicalMakers uitsluitend met partners die de Fair Practice Code volgen; hierin worden geen concessies gedaan.

6.4 Duurzaamheid

MusicalMakers heeft in 2023 een visie op duurzaamheid geformuleerd en stimuleert de medewerkers doorlopend in het ophalen van kennis en methodieken door het bijwonen van seminars over duurzaamheid, zoals tijdens het Theaterfestival in Frascati over het Theatre Green Book van het NAPK. We werken met de best beschikbare werkwijzen die onze negatieve impact op de omgeving minimaliseren, onder meer dus door het implementeren van het Theatre Green Book. Bij de verbouwing van onze nieuwe locatie in Weesp in 2023 stond alles in het teken van verduurzaming. De gebruikte materialen waren, waar mogelijk, tweedehands zoals plafondonderdelen en systeemwanden. Ook de apparatuur, zoals het kopieerapparaat en de meubels, zijn tweedehands aanschaf. We gebruiken de R-ladder als leidraad en schaffen daarnaast alleen nieuwe materialen aan als hergebruik en recyclen van materialen geen optie is. We gebruiken zo weinig mogelijk fossiele energie door energiezuinige apparaten en alle verlichting in het gebouw bestaat uit energiezuinige leds. In november 2023 is het hele gebouw voorzien van dubbele beglazing. Om de verduurzaming voort te zetten zijn we met de eigenaar in gesprek over de mogelijkheden voor zonnepanelen en willen we in 2024 een WTW-systeem aanschaffen voor onze grote repetitiestudio.

MusicalMakers vindt het belangrijk om op een duurzame manier kunst te creëren. Zo proberen we onze decors en kostuums circulair te maken. We lenen kostuums, decors en rekwisieten van partners, zoals Internationaal Theater Amsterdam en Jakop Jakop Ahlbom Company. Indien lenen niet lukt, schaffen we de producten/materialen tweedehands aan. Ook zorgen we voor het laagdrempelig en duurzaam tonen van een deel van ons aanbod op verschillende digitale kanalen, zoals de opnames van de Musical Talks, Masterclasses, de Writer's Rooms en digitale podcastmusicals. MusicalMakers monitort de reisbewegingen binnen Nederland door de gehele cast/crew tijdens een productie met het openbaar vervoer te laten reizen, te laten carpoolen en/of cast en crew elektrisch te laten rijden. In Weesp hebben we een grote opslag waar al onze materialen/producten opgeslagen worden, wat reisbewegingen minimaliseert. We verhuren een deel van de opslag aan andere productiehuisen, wat de uitwisselingen van opgeslagen materialen/producten makkelijk maakt. Ons eigen kantoorpersoneel reist overwegend met het openbaar vervoer; iedereen die verder dan 30 kilometer woont, werkt minimaal een dag in de week thuis. We minimaliseren ons restafval en hanteren een duurzaam inkoopbeleid en bieden tijdens de catering enkel vegetarische en plantaardige producten aan. Daarnaast werken we met overwegend digitale communicatiekanalen om papiergebruik te verminderen. Om onze digitale voetafdruk te verminderen, minimaliseren we digitaal gebruik door alles wat niet meer van belang is te verwijderen, ter vermindering van de belasting van het dataverkeer. We slaan de handen ineen met de voorlopers in de sector zoals NITE, Jakop Ahlbom Company en de NAPK. MusicalMakers zal begin 2024 een CO2-meting laten uitvoeren om onze actiepunten op het gebied van verduurzaming verder te concretiseren.

7. Financiën

Stichting MusicalMakers is een jonge stichting die activiteiten ontplooit sinds 2021, de start van de vierjarige kunstenplanperiode 2021-2024. Door corona werd het contact met de belangrijkste stakeholders en de opstart en verankering van de instelling bemoeilijkt in haar cruciale eerste ontwikkelingsfase. Door deze hindernissen liep MusicalMakers vertraging op in een aantal ontwikkelingstrajecten van makers.

Nieuw repertoire ontwikkelen we volgens het herijkte artistieke en zakelijke beleid in drie fases, waarbij de kosten van de eerste, risicovolle researchfases geheel bij MusicalMakers liggen. Zodra het artistieke fundament voor een nieuwe musical voldoende vorm heeft gekregen en naar de schrijffase gaat, wordt er een producent voor het project gezocht en worden vanaf deze fase de ontwikkelkosten gedeeld tussen producent en MusicalMakers. Zo ontstaat er een gedeelde verantwoordelijkheid en gebruiken we de ruime expertise van producenten. Zij dragen zorg voor de financiering van de productiefase en de programmering in het land en voor de afdracht van rechten aan de makers en een kickback-royalty aan MusicalMakers. Zo kan MusicalMakers de ontwikkel-hub zijn, die noodzakelijk is om nieuw repertoire, nieuw talent en nieuw publiek te ontwikkelen.

De kosten van een ontwikkeltraject zijn als volgt opgesplitst:

1) Eerste fase: Researchtraject

Voor deze fase bedragen de kosten gemiddeld € 20.000. We gaan er hierbij vanuit dat een schrijver, een dramaturg, een story researcher, een componist en eventueel een regisseur betrokken worden.

2) Tweede fase: schrijftraject met theatrale lezingen

Hier zal er gemiddeld een budget van € 50.000-60.000 beschikbaar moeten zijn, afhankelijk van grootte van de cast en orkest van een nieuwe productie. We gaan in deze fase uit van een maker, regisseur, schrijver, componist, dramaturg, muzikaal leider, arrangeur en eventueel choreograaf en plannen hiervoor 4 repetitiedagen, 2 besloten lezingen en 3 openbare theatrale lezingen in verschillende regio's (waarvan een in Amsterdam). De lezingen worden gehouden met de cast en de muzikant(en).

3) Laatste ontwikkelfase: de workshopfase

Tijdens deze laatste fase zal het grootste budget beschikbaar gesteld moeten worden, vandaar dat we voorafgaand aan deze fase altijd een coproducent voor een project aan ons willen verbinden, om zo de kosten van deze laatste, kostbare fase te delen. Voor de workshopfase zal een gemiddeld budget van tussen de € 100.000 en € 130.000 benodigd zijn. Uitgegaan wordt dan van de aanwezigheid van het hele creatieve team, de cast en de muzikanten, die 10 dagen repeteren, vervolgens 3 dagen monteren in het theater en vervolgens 3 workshopvoorstellingen spelen in verschillende regio's (waarvan een in Amsterdam).

Baten 2023

Naast de structurele ondersteuning door de Rijksoverheid werd MusicalMakers in 2021 en 2022 ondersteund door de VandenEnde Foundation, met een jaarlijks bedrag van € 750.000. Eind 2022 heeft de VandenEnde Foundation deze bijdrage stopgezet. Vanwege een interne herijking in de coronaperiode is de Foundation, gelet op de toen heersende grote onzekerheid, tot een andere prioriteitenstelling gekomen. In 2023 zijn er gesprekken gevoerd met de Foundation om de relatie te vernieuwen en steun met een lagere bijdrage voort te zetten. Voor 2023 hield dit echter in dat door de ontbrekende steun van de Foundation ingeteerd moest worden op het vermogen van de stichting.

Daarnaast hebben we in 2023 gesprekken gevoerd met een groot aantal fondsen. De verwachting is dat in 2024 de eerste bijdragen gerealiseerd zullen worden van een aantal kleine fondsen voor projecten van jonge makers, educatieve projecten en digitale projecten. MusicalMakers is tevens in 2023 gestart met de opbouw van een vrienden- en sponsorennetwerk met de verwachting dat er vanaf 2024 een steeds groter wordend netwerk ontstaat dat ook een bijdrage zal leveren.

De publieksinkomsten bedroegen in 2023 € 17.795, maar zullen de komende jaren stijgen als de eerste midden- en grote zaalproducties de kickback-inkomsten gaan opleveren. Door de verhuizing naar een eigen plek in Weesp is de mogelijkheid ontstaan om verhuurinkomsten te realiseren. In 2023 waren er de eerste kleine inkomsten van € 2.275 voor verhuur van de studio en verhuur van opslagruimte.

EXPLOITATIEREKENING	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Begroting 2024
Baten				
Recette	714	23.583	17.795	28.000
Partage	-	-	-	-
Verhuur	-	-	2.275	10.000
Totaal Publieksinkomsten	714	23.583	20.070	38.000
Bijdragen uit private middelen	750.000	750.000	-	-
Subsidie AFK	-	-	-	220.000
Subsidie OCW	808.323	838.323	893.536	929.277
Baten in natura	76.416	25.085	-	-
Overige inkomsten - co-productie bijdragen	-	-	-	-
	1.634.739	1.613.408	893.536	1.149.277
Totaal baten	1.635.453	1.636.991	913.606	1.187.277

Lasten 2023

De beheerslasten personeel stegen licht in 2023 van € 216.166 in 2022 naar € 247.224 in 2023 in verband met de uitbreiding van het overheadteam door het grote aantal activiteiten dat sinds april 2023 uitgevoerd wordt. Deze kosten omvatten de kosten van de directeur/bestuurder, de zakelijke manager, de officemanager, de vertrouwenspersoon, de boekhouder en accountant en de reiskosten, telefoonkosten, juridische ondersteuning, studiekosten en overige personeelskosten. Bij de materiële beheerslasten is door de verhuizing naar Weesp een grote kostenreductie gerealiseerd. Deze kosten, bestaande uit huisvestingskosten, kantoorkosten, verkoopkosten en algemene kosten, dalen van € 309.988 in 2022 naar € 267.390 in 2023. De grootste kosten binnen MusicalMakers zijn de activiteitenlasten. Deze zijn in totaal licht gestegen, doordat de activiteiten in 2023 zijn uitgebreid. In 2022 bedroegen de activiteitenlasten voor het personeel € 468.576 en voor materieel € 211.607. In 2023 stegen de kosten naar € 612.972 voor personeel en daalden naar € 102.974 voor materieel.

MusicalMakers biedt een marktconforme vergoeding aan teamleden, makers en crew en voldoet daarmee aan de Fair Practice Code. Daarnaast werkt MusicalMakers uitsluitend met partners die de Fair Practice Code volgen. Hieraan worden geen concessies gedaan.

EXPLOITATIEREKENING	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Begroting 2024
Lasten				
Beheerslasten personeel	212.050	216.166	247.224	298.270
Beheerslasten materieel	301.052	309.988	267.390	195.120
Beheerslasten totaal	513.102	526.154	€514.614	493.390
Activiteitenlasten personeel	443.840	468.575	612.972	873.124
Activiteitenlasten materieel	46.334	211.607	102.974	172.418
Activiteitenlasten totaal	490.174	680.182	715.946	1.045.542
Totaal Lasten	1.003.276	1.206.336	1.230.560	1.538.932

Resultaat 2023

Het exploitatieresultaat bedroeg in 2023 € 309.513 negatief als gevolg van de weggevallen inkomsten van de VandenEnde Foundation en het tegelijk nakomen van de prestatieafspraken door de uitgevoerde activiteiten.

Het eigen vermogen, inclusief de algemene en bestemmingsreserve, neemt af van € 1.014.203 eind 2022 naar € 704.690 eind 2023.

Als gewenste minimale vermogenspositie wordt een bedrag van € 450.000 als algemene reserve aangehouden; dit is het bedrag dat nodig is om met een minimale bezetting ten minste een jaar te kunnen overleven in het geval alle inkomsten abrupt wegvallen. In dat jaar kunnen dan een nieuwe strategie bepaald worden, maatregelen genomen worden en nieuwe sponsors gevonden worden.

EXPLOITATIEREKENING	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Begroting 2024
Exploitatieresultaat	630.530	425.597	-309.513	-351.655

EIGEN VERMOGEN	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Begroting 2024
Algemene reserve plus Bestemmingsreserves	588.606	1.014.203	704.690	353.035
Stand per 31-12-2020	-41.924			

Financiële positie

MusicalMakers had in 2021 en 2022 olopemde reserves die veroorzaakt werden door het vooruitschuiven van activiteiten als gevolg van corona en de opstart na corona begin 2022. Vanaf 2023 is er door het wegvallen van de structurele steun van de VandenEnde Foundation een verlies van baten dat vanaf 2024 deels opgevangen moet worden door nieuwe fondsenwervingen en door het aanwenden van een deel van de opgebouwde reserves.

Financieringsmix

Wij richten ons op een passende financieringsmix waarin subsidies, bijdragen van fondsen en particulieren en steeds grotere publieksinkomsten, op een toekomstbestendige manier de ontwikkeling van de makers en musicals in Nederland ondersteunen. Op deze wijze worden risico's beter beheersbaar.

Zo willen we een grotere onafhankelijkheid en draagvlak voor de betrekkelijk nieuwe instelling borgen. In 2023 is hiervoor een goede basis gelegd om vanaf 2024 nieuwe fondsen aan ons te binden. We zijn in gesprek met verschillende fondsen voor ondersteuning op het gebied van talentontwikkeling, educatie en digitalisering. Daarnaast zijn we een vrienden- en sponsors netwerk aan het opbouwen en hebben we coproductieafspraken met een groot aantal partners zoals NITE, Jakop Ahlbom Company, Internationaal Theater Amsterdam, Poldertheater, OpusOne, Finaworks/ROSE stories, Stichting Nanoek, O. Festival, Stichting De Wildernis (Wende) en het Nederlands Theater Festival.

De publieksinkomsten zullen de komende jaren stijgen door de uitstroom van producties naar de kleine, de midden- en de grote zalen. Hierbij zal er een kickback-constructie van toepassing zijn, die het mogelijk maakt dat het succes van een ontwikkelde voorstelling financieel bijdraagt aan het ontwikkelen van nieuw repertoire. De publieksinkomsten zijn begroot op basis van inkomsten uit de presentaties tijdens de ontwikkeling (lezingen en workshops in de kleine zalen) en op basis van een kickback-royalty die de coproductanten afdragen aan MusicalMakers vanuit de tourende, volwaardige productie. Hierbij zijn we uitgegaan van een royalty tussen 2-3% en 60% financiële zaalbezetting in een midden- of grote zaal. Per jaar zal de uitstroom groter worden en stijgen de publieksinkomsten. In de publieksinkomsten houden we tevens rekening met groeiende inkomsten uit de verhuur van de studio.

Risico's voor 2024

Risico's met betrekking tot de continuïteit en maatregelen om deze risico's af te dekken zijn als volgt:

- De inkomsten uit fondsen en VandenEnde Foundation vallen tegen
- De indexatie van OCW valt tegen
- De inflatie is hoger dan verwacht
- De ingrepen van het nieuwe kabinet in cultuursubsidies of andere overheidsmaatregelen zorgen voor minder inkomsten (zoals BTW-verhoging op theatertickets)
- Coproductanten worden niet gevonden of trekken zich terug

In al deze gevallen spreken we onze eigen reserves aan en gaan we op zoek naar additionele fondsen of sponsorinkomsten. Ook kunnen we gebruik maken van meevallers bij hogere inkomsten uit fondsen, hogere bezetting en/of kaartprijzen van producties, een lagere inflatie dan verwacht en grotere inkomsten uit verhuur. In het geval dat er geen coproductant gevonden is of een coproductant zich onverwacht terugtrekt, realiseren we in samenwerking met theaters de programmering en productie vanuit onze eigen ervaring als producent, vanuit garanties en met behulp van mediapartners en/of investeerders. Deze ervaring is bij MusicalMakers aanwezig, doordat de bestuurder, de zakelijke manager en andere leden van het team eerder al als vrije en/of gesubsidieerde producenten actief waren in de sector.

BESTUUR

Ulrike Bürger-Bruijs

Artistiek/Zakelijk Directeur-Bestuurder

RAAD VAN TOEZICHT

Martine Fransman

Voorzitter

Anton van der Graaf

Voorzitter Audit Commissie

Henriette van Eckeveld

Lid

Joan Ypma

Lid

Nancy Poleon

Lid

Rasit Yildirim

Lid Audit Commissie

Zohra Acherrat-Stitou

Lid

Stichting MusicalMakers

Rijnkade 16A
1382 GS Weesp
KvK-nummer 77180100
www.musicalmakers.com